

rAntGroen

België - Belgique
P.B.
WILRIJK 1
8/5124

P106235 - Driemaandelijks tijdschrift van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen - januari - februari - maart 2014 - jaargang 13 nr. 49

natuurpunt
Zuidrand Antwerpen

www.zuidrand.be

AFZENDER en VU:
Guido Callaerts
Frans De Cortlaan 42
2610 Wilrijk
Afgiftekantoor Wilrijk 1

Lidmaatschap Natuurpunt: 24 euro per jaar te storten op rekening van Natuurpunt vzw (BE17 2300 0442 3321 BIC:GEBABEBB) met vermelding: lidmaatschap, Afd. Zuidrand Antwerpen, naam en adres. Als lid van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen ontvangt u het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift rAntGroen.

Adreswijziging: elke adreswijziging moet rechtstreeks gemeld worden aan Natuurpunt vzw, Coxielaan 11 - 2800 Mechelen (e-mail: Karina.deboeck@natuurpunt.be) met de volgende gegevens: lidnummer, naam, oud en nieuw adres en lid "afdeling Zuidrand Antwerpen."

Abonnement op rAntGroen: voor leden van andere afdelingen door storting van 8 euro op onze rekening met vermelding van uw naam en adres.

Bestuursleden en coördinatoren

Hugo Waeterschoot, voorzitter
 en coörd. Beleidswerkgroep
 03/455 22 12 - 0477/33 23 30
hugo.waeterschoot@scarlet.be
 Erlend Hansen, secretaris
 03/457 46 99- erlend.hansen@skynet.be
 Guido Callaerts, penningmeester, coörd.
 ledenadministratie en behaagactie
 Frans De Cortlaan 42, 2610 Wilrijk
 03/828 11 03-callaertsguido@telenet.be
 Rudi Leemans,
 conservator Groen Neerland
 03/828 43 16-rudolf.leemans@telenet.be
 Tuur Wuyts, contactpunt Fort 7
contact.fort7@zuidrand.be
 03/449 99 11- 0474/55 25 75
arthurwuyts@telenet.be
 Bob Gabriels, webmaster
bob.gabriels@telenet.be
 Lucy de Nave, bestuurslid
 03/237 99 52-lucy.denave@antwerpen.be
 Ronny Deckers, bestuurslid
 0485/55 45 31-ronald.deckers@telenet.be
 Anita Piessens, bestuurslid
 03/830 07 50-piessens.anita@hotmail.com
 Nicole Boussemaere, bestuurslid
 014/73 53 94
nicole.boussemaere@gmail.com
 Maggy Troffaes, bestuurslid
 03/827 83 60-maggy.troffaes@skynet.be

Redactie rAntGroen

rAntGroenverantwoordelijke:
 Guido Van Boeckel
 03/455 01 27-redactie@zuidrand.be

Verslagen te zenden naar:
 Tuur Wuyts
 Mestdaghplein 15/4, 2610 Wilrijk
 03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be

Zuidrand.waarnemingen.be:
 Gilbert Van Ael
 03/827 05 10-gilbert.van.ael@telenet.be
 Veerle De Saedeleer,
vee_saddler@yahoo.co.uk

Verdeling: Guido Callaerts
 contactgegevens: zie bestuursleden

Contact voor geleide wandelingen
 in Fort 7:
 Natuurwandelingen:
 Tuur Wuyts
 03/449 99 11-arthurwuyts@telenet.be
 Monumentwandelingen:
 Philippe Vanhove
 03/825 02 43-philippevanhove@telenet.be

in Groen Neerland:
 Rudi Leemans - 03/828 43 16
Groen.Neerland@zuidrand.be

**2013, we beloofden uitdagingen...
 wel we kregen een tsunami te verwerken en
 we surfen er zeker nog op voort in 2014 !**

“Alsje menou, 2013 staat in het geheugen gegrift” zouden sommigen het uitroepen en niets is minder waar. Eerst werd de watertoevoer van ons lokaal afgesneden, dan was er het Ferrarisbos, de mogelijke uitzetting uit ons lokaal en de start van het project Natuur en Monument. Daar hadden we als bestuur behoorlijk wat kopzorgen mee en meer dan de handen mee vol !

Er zit beweging in de verschillende zaken al is het resultaat (nog) niet altijd wat we zouden willen en kwamen een aantal nieuwe uitdagingen om de hoek kijken!

Zo viel einde augustus een brief van VESPA in de bus waarbij met onmiddellijke ingang een huurverhoging met 4000 % werd geëist (zie persbericht in dit nummer) aangezien men vond dat “ons lokaal er momenteel toch wel erg mooi uit zag en het lokaal best kon “vermarkt” worden volgens commerciële voorwaarden.” Natuurlijk, we hebben het compleet op eigen kosten hersteld. Blijkbaar wil VESPA 2x langs de kassa passeren. De vereniging stapte daarom naar de vrederechter voor bemiddeling en een herschatting van de huurwaarde. Deze onderschreef onze visie dat VESPA geen onderbouwning kon voorleggen voor deze exorbitante verhoging en verzocht hen een nieuwe schatting door een erkende schatter te laten uitvoeren waarbij expliciet rekening wordt gehouden met de ligging in een natuurreservaat waar logischerwijs geen commerciële exploitatie is toegestaan. Tegelijkertijd heeft de vereniging een schrijven gericht aan de Stad (eigenaar van het lokaal de IJsvogel en het betreffende kadasterperceel) om te overwegen dit deel aan de afdeling te verkopen zodat we er voor kunnen zorgen dat ook voor dit deel aan de vereisten van het reservatuwsbesluit voldoet.... we wachten met spanning af dus

In het vorige nummer moesten we met droefheid melden dat op 4 september het Ferrarisbos te Wilrijk werd gekapt ondanks de lopende beroepsprocedure. Met de steun van Bosplus en Natuurpunt tekenden we ondertussen hoger beroep aan bij de raad voor vergunningsbetwistingen. We brachten dit ook in de pers wat de minister noopte om de reeds jaren stilliggende aandacht voor zonevreemde bossen weer op tafel te leggen. Groot was onze verwondering toen die er meteen bijvertelde dat er zo een 8000 ha bosgebied in Vlaanderen was bijgekomen waarvan meer dan 2600 ha in de provincie Antwerpen. De minister vond dus dat reacties zoals deze rond het Ferrarisbos om de verdere inkrimping van het waardevol bosbestand in Vlaanderen te contesteren, ongegrond waren. Studiewerk van de cijfergegevens toonde achteraf aan dat bomen in privétuinen of dreven werden meegerekend om de cijfers op te smukken en er helemaal geen sprake was van uitbreiding... integendeel. Een cosmetische reactie van de minister die meteen wegspoelde met de eerste “herfstse plensbuien”... en die waren er veel! We wachten nu op de uitspraak van de Raad (pas verwacht in 2015 !) en houden de druk op de ketel om de problematiek van waardevolle zonevreemde bossen levendig te houden op politiek niveau.... wordt vervolgd dus in 2014...

Gelukkig is het nieuws rond Fort 7 en in het bijzonder het project Natuur en Monument veel opbouwender en hoopgeverder! De overdracht van het Fort aan de afdeling is weer een stapje dichterbij en begin september konden we de aftrap geven van het project, ondersteund door de administratie van Onroerend Erfgoed in Vlaanderen. 2 Jaar lang zullen we bouwen aan een betere integratie van natuur en monument op het Fort. Het project wordt begeleid door Pieter Abts van Natuurpunt en een afdelingsteam. Om de communicatie te verzekeren werd een “Fort 7 Natuur en Monument Flash” in het leven geroepen waarop éénieder zich vrijwillig op kan abonneren. Laat je interesse maar weten via mail (hugo.waeterschoot@scarlet.be) en we zetten je mee op de verzendlijst. Je krijgt alvast een voorsmaakje in dit nummer waar we een geïntegreerde versie van de eerste 2 nieuwsbrieven hebben in opgenomen.

Omslagfoto: Winterlandschap met ganzen © Rudy Vansevenant
 Foto's p.2: Stuijzwam spec. © GvB - Konikpaarden © René Heylen

vervolg op pagina 4

Alle betalingen voor onze afdeling dienen te gebeuren op volgende rekening:
BE02 9799 7675 4740 BIC: ARSPBE22 van Natuurpunt Zuidrand Antwerpen.

Op uw betalingen steeds reden van betaling, uw naam en e-mail adres of telefoonnummer vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 BIC: GEBABEBB** van Natuurpunt vzw, Coxiestraat 11, 2800 Mechelen met vermelding “Afdelingsfonds 3722, Zuidrand Antwerpen”.

Tot slot op het einde van het jaar vraag ik jullie bijzonder aandacht en appreciatie voor de inzet van de vele vrijwilligers die onze afdeling levende houden. Het bruist van activiteiten en inzet dank zij jullie ! Met het risico dat ik iemand zou vergeten... zou ik in het bijzonder willen vermelden en danken:

- de beheerploegen van Groen Neerland en Fort 7 die tevens het lokaal onderhouden;
- de gidsen die wekelijks excursies voor de afdeling verzorgen;
- de monitoringsgroep die iedere maandag, de zomer lang, de flora van onze afdeling in kaart bracht;
- de beleidsmedewerkers die de afdeling vertegenwoordigen in de gemeentelijke Mina- en Gecororaden;
- de medewerkers van het tijdschrift, website en facebook;
- de medewerkers aan het project Natuur en Monument.

en tot slot het bestuur, dat dit jaar een wel erg geladen en belastend jaar kende, getuige mijn intro hierboven.

Een **WELGEMEEND DANK JE WEL VOOR JULLIE INZET !!!**

Naar goede traditie willen we jullie dan ook uitnodigen als geëerde gasten op onze LAV van 15 februari waarover je verder meer leest in dit nummer. En natuurlijk hopen we er meer dan stiekem op om in 2014 ook op jullie beroep te mogen doen.

Hugo Waeterschoot, voorzitter

Iedereen is welkom op alle wandelingen. Honden zijn niet toegestaan op onze activiteiten.

De gids/leiding treedt op als educatieve begeleider van Natuur- en Milieueducatie Natuurpunt.

- kostendelend vervoer (5 eurocent/km)
wordt op de afspraakplaats georganiseerd

- kindvriendelijke tocht

- inschrijven/aanmelden noodzakelijk

- in samenwerking met vogelwerkgroep Ardea

1 = slentertocht
2 = kleine makkelijke afstand
3 = stevige maar niet moeilijke wandeling
4 = stevige en moeilijke wandeling

1 = algemene tocht
2 = natuurthematocht
3 = specialisatie voor iedereen
4 = determinatietocht

Donderdag 2 januari - 14.00 u. Nieuwjaarswandeling op Fort 7

Dit jaar gaan we voor de derde maal een wandeling maken op tweede nieuwjaarsdag op ons vertrouwde reservaat. Niets beter om een frisse neus te halen dan rondstappen in een winterse omgeving. Nadien kunnen we nog wat bijpraten met bekende en minder bekende Natuurpunters bij een kom soep, een kop koffie of thee en misschien ook reeds een eerste Gageleer van het jaar drinken.

Afspraak: om 14.00 u. aan de ingang van Fort 7 – Legerstraat, 40 (schuin over nr. 75). Opgelet: vanuit de Jules Moretuslei

mag men de Legerstraat met de auto niet inrijden.

Einde van de wandeling om +/- 16.30 u. – Einduur drink: niet in te schatten. . .

De fortgidsen en de vrijwilligers in keuken en zaal staan weer paraat !

Leiding: Lucy de Nave – 03/237 99 52

(0485/71 73 48 - enkel die dag zelf bereikbaar)

Tuur Wuyts - 03/449 99 11 - 0474/55 25 75

Zondag 5 januari - 8.30 u.

Vogelexcursie Zeeland (Jenevertocht)

Tradities zijn er om in ere te houden, dus zetten we het nieuwe jaar in met een mooie vogeltocht en een borrel (*jeneverlevancier Rudy, de koekjeströmmel wordt gehanteerd door Sonja!*)

Zoals gewoonlijk zoeken we de vogels in de buurt van Tholen. Eerst speuren we naar ganzen in de polder aan het Markie-

zaat. Vervolgens komt wellicht de Oesterdam aan de beurt; benieuwd of de Sneeuwgorzen en Fraters dit jaar terug present zullen zijn nu de begroeiing, na de werken van vorig jaar, weer opgeschoten is? Verder is nog Schakerloo- Scherpenisse en van Haftenpolder en/of het Rammegors, waar op dit ogenblik

Verzekering: ieder lid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Inschrijving voor de autobustochten: de algemene prijs is 16 euro. Studenten betalen 14 euro. Alle gezinsleden tot en met 12 jaar gaan gratis mee indien vergezeld van ouders.

De eerst ingeschrevenen hebben voorrang indien de deelnemingsprijs betaald werd. Wie na storting niet mee kan, moet zo vlug mogelijk de leiding verwittigen zodat mensen die op de wachtlijst staan, kunnen meegaan.

Indien er onvoldoende inschrijvingen zijn, gaat de tocht door met eigen wagens.

Annulatie bij autobustochten: leden die door ernstige redenen niet kunnen deelnemen en uiterlijk 2 dagen vooraf de leiding verwittigen, hebben recht op een tegoedbon voor een volgende bustocht.

Annulatie bij weekends en reizen: om tijdig vervanging te vinden vragen we u om afzegging zo spoedig mogelijk te melden. Teneinde de kosten te recupereren vragen we steeds 10% van de totale prijs bij afzegging. Bij afzegging binnen de maand voor de reis dient er minimum 25% van de totale prijs te worden betaald of de reeds gemaakte kosten indien deze hoger liggen dan 25%.

grote werken aan gang zijn om de Oosterschelde weer tot in het Rammegors te krijgen. Het juiste programma hangt, zoals steeds, af van de voorbereiding en van de informatie die rond die tijd beschikbaar is (waarnemingen.nl).

Dat we weer heel wat wintergasten in kijker en telescoop krijgen staat vast; verschillende soorten ganzen, eenden, steltloperjes en roofvogels zullen er staan om jullie allen een gelukkig natuur- en vogeljaar te wensen. Over de middag strijken we met lunchpakket neer in een gezellig café waar, indien gewenst, een soepje voor je klaar staat.

Mis deze eerste afspraak van het jaar niet, want je weet "goed begonnen is ..." Tot dan!

Afspraak: om 8.30 u. op de Bist te Wilrijk. Einde omstreeks 17.00 u. ter plaatse.

Mee te brengen: picknick, kijker, telescoop, vogelgids, stevig schoeisel (laarzen bij regenweer).

Gids: Luc Van Schoor - 0494/33 63 09

Leiding: Rudy Vansevenant - 0475/49 03 68

Familie Wilde zwanen nabij het Markiezaat © Rudy Vansevenant

Zondag 12 januari - 14.00 u.

Winterwandeling langs de Nete in Lier- Anderstad

Van de ring in Lier tot het sluizencomplex van Duffel, ingebed tussen de Nete en het Netekanaal, ligt een rustig natuurgebied beter bekend als Lier- Anderstad. Het bestaat uit rietvelden, vijvers, broekbossen en dijktaluds en dat alles gemakkelijk bereikbaar via verharde en onverharde wegen.

Landschappelijk is het een aantrekkelijk wandelgebied maar voor ons zijn pleisterende en overvliegende vogels de reden van ons bezoek.

Afspraak: om 14.00 u. aan de Bist te Wilrijk. We rijden met eigen wagens (kostendelend vervoer mogelijk).

Mee te brengen: verrekijker, telescoop, fototoestel, stevige wandelschoenen volstaan.

Gids: Tuur Wuyts - 03/44 99 11 - 0474/55 25 75

Leiding: Wim Van de Weyer - 03/321 32 23 - 0485/60 54 97

Zondag 19 januari - 14.00 u.

Mossenwandeling in Fort 5

Mossen is een onderwerp dat niet zo dikwijls aan bod komt tijdens onze algemene activiteiten. Vandaag leert Lydia, een uitstekend mossenkenner, ons een heleboel over deze sporenplanten. Heb jij al gehoord van Sikkelderretje, Puntmos, Rimpelmos, Dikkopmos? Neen? Blijf dan niet in je luie stoel zitten, trek je warme jas en sjaal aan en kom kijken naar de wondere wereld van de mossen!

Afspraak: om 14.00 uur aan de kerk Heilige Familie aan het Kerkplein te Edegem (dit is een zijstraat van de Prins Boudewijnlaan). Einde is voorzien omstreeks 16.30 uur ter plaatse.

Mee te brengen: eventueel veldgids, fototoestel, loepje.

Gids: Lydia Peeters - 03/457 65 82

Leiding: Lucy de Nave - 03/237 99 52

(0485/71 73 48 – enkel op de dag zelf bereikbaar)

Krabplevieren - © Rudy Vansevenant

Zaterdag 25 januari - 20.00 u.

Winteravond door eigen leden: "India, een reis naar Gujarat en Rajasthan"

Op het einde van "Europalia India", waarbij dit land met vele activiteiten bij ons in de kijker stond/staat, nemen we u deze avond mee op reis naar twee deelstaten van dit immense land, Gujarat en Rajasthan.

Uiteraard, voor een publiek van Natuurpunt ligt de nadruk deze avond op de wilde natuur die India ons te bieden heeft. Toch laten we u ook kort kennis maken met de rijke cultuur, het leven op het platteland en het hectische leven in de steden. In Gujarat, de geboortestaat van Mahatma Gandhi, bezoeken we drie Nationale Parken. Het eerste, Velavadar National Parc, werd opgericht voor de bescherming van de Indische Antilooop (Black Buck), een prachtig dier dat bijna verdwenen was en in het reservaat een veilige haven vond. We maken er ook kennis met de Nilgai-antilooop, de Gestreepte hyena, de Junglekat en vele vogelsoorten waaronder Grauwe kiekendief, Grijze wouw, Oehoe, prachtige klauwiertjes en vele andere.

Vervolgens maken we kennis met het vogelleven langs de kusten van de Arabische zee in de Golf van Kutch. Verbazend hoeveel bekende vogels van bij ons we daar, naast de vele inheemse vogels, in beeld kregen: Kleine strandloper, Witgat, Steltkluut, alle mogelijke reigersoorten en vooral ... de schitterende Krabplevier, een juweeltje van de plaatselijke vogelwereld. We verlaten de zee om een totaal ander biotoop te betreden de "Little Rann of Kutch", een natuurpark van 5000 km² dat bestaat uit een immense droge slikvlakte bedekt met een korst zout, een woestijn die na regen in een gigantisch wetland veranderd. Daar maken we kennis met de wilde ezels, de enig

mooie Indische reenvogel en een resem andere vogelsoorten, waaronder "onze" Kraanvogel, twee pelikaansoorten, Flamingo's, ...

In de staat Rajasthan staat als eerste een bezoek aan Jaisalmer op het programma. Tijd om ezels en vogels te vergeten om ons heel even op de rijke Indische cultuur te storten. De "Gouden Stad" werd omstreeks 1156 gebouwd en kende een grote bloei als handelsstad van de 16de tot de 18de eeuw. We bezoeken er enkele tempels in de oude stad.

Van Jaisalmer rijden we door een woestijngebied naar Keechan, waar de dorpsbewoners 's winters sinds mensenheugenis de Jufferkranen ontvangen die vanuit Siberië de Himalaya overgestoken zijn om hier te komen overwinteren. Eén en al elegantie die Demoiselle kranen!

Onze laatste etappe vormt meteen één van de hoogtepunten van onze reis: een boottocht op de Chambalrivier. Hier maken we kennis met de Rivierkrokodil, de zeldzame Gaviaal, de spectaculaire vluchten van de Indische schaarbek, ...

Kom mee genieten van dit fascinerende, kleurrijke land met zijn overweldigende cultuur, rijke natuur, maar ook met zijn ongelooflijke contrasten tussen arm en rijk, mooi en lelijk! Tot dan!

Afspraak: deze avond gaat door in het districtshuis van Wilrijk, Bist 1 te Wilrijk (**OPGELET: NIET in zaal Steytelinck!**).

Bijdrage in de kosten: € 2,5.

Spreker: Rudy Vansevenant.

Zondag 2 februari - 8.00 u.

Bustocht: vogels in Zeeland (in samenwerking met ARDEA)

Geen winter zonder uitgebreide Zeelandtocht, daarom trekken we vandaag ook weer noordwestwaarts op zoek naar allerlei eenden, ganzen, steltlopers en roofvogels.

Weinig gebieden in West Europa bezitten zo'n vogelrijkdom als Zeeland. Ze zijn overal present op en langs het water, in schorren, weidegebieden, duinen en bossen. Soms met honderden bijeen op hoogwatervluchtplaatsen of foeragerend in de polders, soms maar enkele, verspreid in het landschap.

Op de laatste Zeelandtochten kwamen Kleine en Wilde zwanen, duikers, zaagbekken, Kuifaalscholver, Slechtvalk, Grote burgemeester en zeehonden in de kijker. En begin februari is het ook

uitkijken naar de eerste Grutto's die terugkeren.

We wisselen busritten af met korte wandelingen van max. enkele km. Onderweg bezoeken we allicht een aantal klassieke plaatsen maar trachten ook iets verrassend nieuws voor u te ontdekken. Waar precies hangt in grote mate af van de voorbereiding en nuttige tips die Luc en Walter links en rechts opvangen. 's Middags eten we onze boterhammen op in een cafeetje waar we ons kunnen opwarmen aan een lekkere tas soep. We duimen voor een droog winters weertje zodat we ten volle kunnen profiteren van de vogels en de weidse landschappen. Reken erop dat het weer echt de moeite zal zijn met een resem

vogels die je niet elke dag voorgeschoteld krijgt. Leg alvast verrekijker en telescoop klaar want ze zullen gegarandeerd van pas komen.

Wie mee wil stort voor 20 januari € 16 (volwassene) of € 14 (student) op onze rekening. Kinderen tot 12 jaar gaan gratis mee.

Afspraak: We vertrekken aan de Bist om 8.00 u en zijn daar terug rond 19.00 u.

Mee te brengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, warme regenvrije kledij en schoeisel, picknick, fototoestel.

Gids: Luc Van Schoor 0494/33 63 09

Leiding: Walter Van Spaendonk 03/480 54 24 - 0479/98 57 77

Zaterdag 8 februari - 9.30 u.

ANKONA-ontmoetingsdag

Naar goede gewoonte wordt jaarlijks de ANKONA-ontmoetingsdag georganiseerd op de tweede zaterdag van februari. Deze dag is het uitgelezen moment om collega-natuurlijke liefhebbers te ontmoeten en nieuwtjes uit te wisselen. De 17de editie heeft plaats op zaterdag 8 februari 2014 op de UA-Campus Groenenborger (Groenenborgerlaan 171, 2020 Antwerpen) en start om 9.30 u. Reserveer deze datum alvast in je agenda!

Het thema van deze dag is 'Van het monitoren met e-DNA overgaan tot soortenbescherming'

Zoals vorige edities wordt deze editie samen georganiseerd met het departement Biologie van de Universiteit Antwerpen (UA).

Het programma ziet er alvast veel belovend uit!

Klassiek hebben in de voormiddag workshops plaats en in de namiddag worden de lezingen in plenum georganiseerd. Je kan in de voormiddag dus zelf je programma samenstellen door te 'zappen' van de ene parallelle sessie naar de andere. We maken ook deze keer weer gebruik van de 'bioruimte' (microscopiezaal) zodat we praktische workshops kunnen organiseren. In de voormiddag is er een praktische workshop over 'Kijken naar de anatomie van bladeren' en in de namiddag eentje over 'Vleermuizen onderzoeken in de fortengordels'. Voor beide workshops is het aantal deelnemers beperkt tot 20.

Kort na de middagpauze is er nog de klassieke 'korte berichten'-rubriek waarbij iedere organisatie of vrijwilliger een item kort kan komen toelichten dat verband houdt met natuurstudie. Volgende korte berichten staan al geprogrammeerd: 'Dieren onder Wielen-project 2.0', 'de nieuwe website van AMK', recente publicaties en activiteiten, ...

Het volledig programma kan u vanaf midden november op de ANKONA-website (www.ankona.be) raadplegen.

Gedurende de dag kan je info- en boekenstands van diverse (natuur-)verenigingen bezoeken.

Deelname is gratis, maar vooraf inschrijven is verplicht en kan t.e.m. 1 februari 2014

Inschrijven doe je bij voorkeur (vanaf eind december) digitaal via de ANKONA-website: www.ankona.be (rubriek 'ontmoetingsdagen' en 'kalender')

Meer info:

ANKONA-secretariaat:

Desguinlei 100, 2018 Antwerpen

Peggy Beers (ma/di/don): tel. 03/240 57 28

e-mail: ankona@admin.provant.be;

websites: www.ankona.be

<http://nl-nl.facebook.com/ankona.provant>

Zondag 9 februari - 9.30 u.

Wintervleermuistelling Fort 7

Zoals ieder jaar tellen we de overwinterende vleermuizen op het Fort. Het Fort is zeker geen vleermuizenparadijs maar behoort wel tot de forten die om deze reden een bijzonder beschermingsstatuut genieten vanwege de Europese Unie. Er wordt steeds op een gelijkaardige manier geteld, dit om de telgegevens over de jaren te kunnen vergelijken: zelfde periode, beperkte groep, zelfde aanpak van de telling. Gewoonlijk tellen we een 30-tal vleermuizen gespreid over een 5-tal soorten.

Afspraak: wie mee wil tellen dit jaar verwachten

we om 9.30 u. aan het Fort (ingang lokaal IJsvogel, Legerstraat te Wilrijk). Warme kleding en een goede zaklamp inclusief een stel reservebatterijen behoren tot de basisuitrusting vandaag. De telling duurt gewoonlijk tot 15.00 u. zodat ook een picknick noodzakelijk is. Sinds 2 jaar liggen ook de watergangen (afvoerkanaal bovenop het Fort)vrij. We plannen dan ook voor de liefhebbers om deze "als bijkomend toetje" te tellen (tot 16.00 u. voor de liefhebbers van smalle kruipgangen).

Voorinschrijving per mail (hugo.waeterschoot@scarlet.be) of telefoon (03/455 22 12 75) is noodzakelijk aangezien het aantal deelnemers strikt beperkt wordt.

Donderdag 13 februari - 20.00 u. Filmavond: De Nieuwe Wildernis – Hove

De film de Nieuwe Wildernis laat niemand onberoerd. Jarenlang werd het dierenleven in de Oostvaardersplassen gevolgd met fascinerende beelden van spelende vossen, wilde paarden en ganzen. Zo fantastisch verfilmd. Samen met de milieuraad van Hove organiseert Natuurpunt Zuidrand Antwerpen een filmavond te Hove waar we de film samen bekijken.

Bij het ter perse gaan van dit nummer was de plaats nog niet bekend. Hovense Natuurpuntleden krijgen hierover tijdig een

flyer in de bus, voor de andere leden raden we aan om de website (www.zuidrand.be) of onze facebookpagina te consulteren.

Ook te Wilrijk wordt een voorstelling georganiseerd in De Kern (zie verder in deze kalender).

Bekijk alvast de trailer op www.denieuwewildernis.be !

Verdere toelichting:

hugo.waeterschoot@scarlet.be of www.zuidrand.be

Zaterdag 15 februari - 19.00 u. Algemene ledenvergadering

Meer info omtrent deze vergadering op p. 13.

Zaterdag 22 februari - 9.00 u. Vlaamse ornitologische studiedag

Op 22 februari 2014 vindt de 13de editie van de Belgische Vogeldag plaats. We trekken naar dezelfde locatie van de voorgaande jaren: de Drie Eikencampus (gebouw Q) van de U.A. in Wilrijk.

De volgende weken pakken we uit met het hoofdprogramma. Enkele randevenementen zoals het programma voor de vogelwerkgroepen, wordt verder ingevuld in de loop van december.

We wachten nog op bevestiging van enkele sprekers maar nu al presenteren we je een voorsmaakje van het gevarieerde aanbod aan lezingen:

- met een goede instelling wordt vogels kijken nooit saai. Martin Garner is de auteur van *Frontiers in Birding* (2008, en beheert een populaire determinatie-blog. Hij presenteert ons de inspirerende lezing 'What is a Great Birder and how to become one'.
- Nederlander Ben Koks is een gerespecteerd weidevogelkenner en is oprichter van de Stichting Werkgroep Grauwe Kiekendief. Hij brengt ons een boeiende uiteenzetting over de recente satellietzenderprojecten, die de trekroutes van 36 in Nederland broedende Grauwe kiekendieven gedetailleerd in kaart brengen.
- Olivier Dochy won vorig jaar de BirdQuiz en neemt als opvolger van Wouter Faveyts de taak op zich om je kennis te testen (vrijblijvend uiteraard). Olivier vertrouwde ons toe dat de winnaar van dit jaar een goede allround-birder zal zijn.
- Gerald Driessens vergast je weer op een gevarieerd 'Jaaroverzicht zeldzame vogels in het wat vreemde jaar 2013', en belooft ons weer enkele interessante inhoudelijke en geografische zijspiongetjes.

Op de Vogelbeurs staan de gebruikelijke stands uit verschillende categorieën. Ook de Natuurpunt boekenstand zal weer aanwezig zijn met een ruim aanbod. De inhoud van het luik voor de Vogelwerkgroepen maken we in de loop van de volgende weken bekend.

De cateringformule ondergaat een kleine wijziging.

Meer informatie op de webpagina www.natuurpunt.be/vogeldag.

Deuren: 09.00 u.

Einde: omstreeks 17.00 u.

Zondag 2 maart - 9.30 u. Bourgoye Ossemeersen

De Bourgoye Ossemeersen te Drongen liggen maar op een boogscheut van de stad Gent.... Maar laat je niet verschalken... ze herbergen een schat aan natuurwaarden! Op het einde van de winter / begin van de zomer huizen er bovendien duizenden eenden en steltlopers die bovendien erg mooi te bewonderen zijn van op relatief korte afstand vanuit mooie kijkhutten. We maken vandaag dan ook een rondje rond het ganse gebied (ong. 6-7 km) waarbij we een prachtig zicht krijgen op dit reservaat en de pleisterende vogels. Verwacht je al maar aan massa's Smienten, Pijlstaarten, Wintertalingen, Brandganzen, mogelijks reeds Rosse grutto's, parende Aalscholwers en wie weet de Slechtvalk en Kemphanen. Vooral voor dit laatste staat het gebied in het bijzonder bekend. Deze excursie is dan ook ideaal voor wie deze vogels wil leren kennen aangezien de waarnemingsomstandigheden vrijwel optimaal zijn.

Meebrengen: goede stapschoenen of laarzen, picknick (die we verorberen in het bezoekerscentrum of in het cafetaria van de *rAntGroen* - 8

sporthal), verrekijker en als je de gelukkige bezitter bent ook je telescoop.

Afspraak: we vertrekken met eigen wagens vanop de Bist te Wilrijk om 9.30 u. en zijn hier terug omstreeks 17.30 u.

Gids en leiding:

Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12 & Wim Vandeweyer

Slechtvalk - © Rudy Vansevenant

Zaterdag 8 maart - 20.00 u.**Winteravond: “De brand op de Kalmthoutse Heide”**

“De hei staat in brand”. Dit is het bericht dat Filip Van Boven en zijn collega's van het ANB (Agentschap voor Natuur en Bos) op woensdag 25 mei 2011 omstreeks 12 uur op hun GSM te lezen kregen. Het zal wel meevallen dachten ze, hoopten ze, toen ... Maar integendeel, het werd de ergste brand ooit op hun werkterrein, de Kalmthoutse Heide.

Filip, een begenadigd natuurfotograaf en tevens voorzitter van het BVNF (Bond Verantwoorde Natuurfotografie) was er dus vanaf het eerste uur bij. Hij begeleidde er, samen met zijn collega's, de verschillende brandweerkorpsen naar de brandhaarden. Als fervent natuurfotograaf had hij vanzelfsprekend ook zijn fotoapparaat bij.

Vanavond krijgen we voor het eerst deze spectaculaire beelden te zien. Voor de pauze zal Filip het hebben over de brand zelf en de gevolgen, vanaf de eerste rookpluim (gefotografeerd door zijn collega van dienst op de brandtoren), de uitslaande brand tot de brandbestrijding. Daarna volgen de beelden van enkele dagen na de brand en een aantal luchtbeelden (van Alain Pardon), een jaar later genomen. Ook het op de brand volgende specifieke natuurbeheer komt dan aan bod.

Na de pauze heeft hij het over de gevolgen voor fauna, flora en fungi. Over hoe het biotoop is veranderd, welke soorten, van insecten tot grotere zoogdieren, ervan geprofiteerd hebben, welke tijdelijk verdwenen zijn, hoe de natuur zich tot op de dag van vandaag hersteld heeft.

Beste natuurpunter, mis deze avond niet; die kans krijg je geen tweede maal. Niet alleen krijg je vanavond een boeiend verhaal, ook de beelden van zowel de brand als van de fauna en flora zijn adembenemend mooi!

Afspraak: deze avond gaat door in het districtshuis van Wilrijk, Bist 1 te Wilrijk (**OPGELET: NIET in zaal Steytelinck!**).

Bijdrage in de kosten: € 2,5

Spreeker: Filip Van Boven

Leiding: Tuur Wuyts - 03/449 99 11

Dinsdag 11 maart - 14.30 u. & 20.15 u.**Filmavond: De Nieuwe Wildernis - Wilrijk**

Het cultureel centrum De Kern te Wilrijk programmeert in samenwerking met Natuurpunt Zuidrand Antwerpen de spraakmakende natuurfilm “De Nieuwe Wildernis” – 95 min.

Deze prent werd verwezenlijkt door Marc Verkerk en Ruben Smit. De teksten werden ingesproken door Johan Heldenbergh.

‘In één van ‘s werelds dichtst bevolkte landen heeft zich een natuurgebied ontwikkeld van internationale allure: de Oostvaardersplassen. Hier bepaalt de natuur het ritme. Twee jaar lang volgde een aantal filmteams de vossen, ganzen, ijsvogels, herten en de grootste kudde wilde paarden van Europa. Het resultaat is een natuurfilm zoals die nog nooit eerder in Nederland is gemaakt. De expressieve konikpaarden werpen hun veulens tussen de kalveren van de majestueuze edelherten en heckrunderen.

Een overvloed aan nieuw leven probeert met spectaculaire gevechten nieuwe territoria te veroveren. Het is een plek die in de lente en zomer een paradijs vormt, maar in de winter een grimmig landschap. Er is minder voedsel waardoor de bewoners van de graslanden en moerassen keuzes moeten maken die van levensbelang zijn. De Nieuwe Wildernis is een natuurspektakel voor het hele gezin. De ‘circle of life’ of ‘kringloop van het leven’ in de Oostvaardersplassen wordt schitterend in beeld gebracht. Soms aangrijpend maar ook humoristisch en vertederend.’

Een unieke kans om deze film in onze afdeling te zien.

Afspraak: cc.De Kern – Kern, 18 te Wilrijk.

Zondag 16 maart - 13.30 u.

Wandeling in het Niels Broek

Het Niels Broek is gelegen in de Polder van Niel, tussen de Rupeldijk en het centrum van de gemeente Niel, net in de bocht van de Rupel en voor haar monding in de Schelde. Je vindt er een oase van rust en groen en wandelaars kunnen er volop genieten van een gevarieerd landschap waar vele planten-en diersoorten thuis zijn. Het Niels Broek is omwille van zijn belangrijke natuurwaarden aangeduid als Europees Habitatrictlijngebied, dit zijn gebieden die op Europees niveau zeldzaam geworden zijn en daarom extra bescherming genieten.

Je kan kennis maken met verschillende biotopen, elk met hun specifieke flora en fauna: buitendijkse zoetwaterschorren langs de Rupel, alluviale essen-olmbossen ingeplant met populieren, graslanden, natte ruigten, water- en oevervegetaties, wielen, recent aangelegde amfibieënpoelen en een vlasrootput, polder en knotwilgen.

Opgelet: door de soms natte bodem is de toegang voor rolstoelgebruikers en buggy's op bepaalde plaatsen niet mogelijk. Lengte van de wandeling: 3,5 km.

Afspraak: vertrek met eigen wagens aan de Bist te Wilrijk om 13.30 uur (kostendelend vervoer). Je kunt ook rechtstreeks naar het gebied gaan. In dit geval afspraak om 14.00 uur aan het infobord Natuurpunt aan de parking van het Woon- en Zorgcentrum Maria Boodschap te Niel. Parkeren in de omgeving is mogelijk maar a.u.b. niet op de parking van WZC. Einde ter plaatse omstreeks 17.00 uur.

Mee te brengen: verrekijker, fototoestel, eventueel veldgidsen, loepje, stevige wandelschoenen (laarzen bij regenweer)..

Gids: Stanislas Marichal

Leiding: Lucy de Nave 03/237 99 52

(0485/71 73 48 – enkel op de dag zelf bereikbaar)

Zondag 23 maart - 10.00 u.

Voorjaarsbloeiërs en spechten in het Uilenbos

De voorjaarswandeling in het Uilenbos te Hove begint zowaar reeds een traditie te worden... al waren de weersomstandigheden niet altijd ideaal.... Het eerste jaar te warm dus de flora wat uitgebloeid, het tweede jaar te koud dus nog niet in bloei, afgelopen jaar in de sneeuw.... Dus dit jaar een schot in de roos, of meer toepasselijk, de bosanemoon ! Het Uilenbos herbergt een combinatie van broekbos en statig oud beuken-eikenbos, ideaal dus voor een erg afwisselende en rijke voorjaarsflora. Bovendien staan die er bij massa's... wat met een beetje geluk met de timing... spectaculaire beelden oplevert. Het seizoen is bovendien ideaal voor de waarnemingen van vogels zoals de Boomklever en verschillende spechtensoorten en die zitten er wel wat... inclusief de Zwarte specht, een reus van formaat van wie het geluid wel een kilometer ver klinkt. Het Uilenbos dat onderdeel uitmaakt van het grotere complex van de bossen van Moretus op het grondgebied van Boechout, is een gesloten gebied en kan enkel bij speciale gelegenheden bezocht worden, zoals vandaag. Maak dus gebruik van deze kans en misschien zien we ook een ree of haas zoals vorige jaren.

Meebrengen: stevige stapschoenen en een verrekijker indien de gelukkige bezitter. Bij vochtig weer zijn laarzen een absolute noodzaak.

Afspraakplaats: waterzuiveringsstation aan de Lintsesteenweg te Hove (dicht bij de modelhoeve). Kostendelend vervoer vanaf de Bist mogelijk (vertrek om 9.30 u.), wel graag even belten hiervoor.

Grote bonte specht - © Rudy Vansevenant

Gids en leiding: Hugo Waeterschoot - 03/455 22 12

hugo.waeterschoot@scarlet.be

Gerda De Gheselle

Zaterdag 29 maart - 9.30 u.

Vorbereiding Fort 7 dag

Op 6 april houden we opendeur op het Fort rond het thema Natuur en Monument. Hiervoor moet heel wat werk verzet worden, van het aanbrengen van borden, inrichten van het lokaal en andere gebouwen tot het onderhoud van paden enz... Vandaar onze oproep aan jullie allen om even langs te komen zaterdag tussen 9.30 u. en 16.00 u. Het maakt niet uit of je jong

of oud bent, bekend of onbekend lid, of wanneer je komt. Je bent steeds welkom en we verdelen het werk naar ieders vermogen...en er is véél keus!

's Middags wordt er voor een soepje voor de werkers gezorgd en bovendien krijg je een gratis toegangsticket voor 6 april als bedanking. Mogen we op jou rekenen?

Zondag 6 april - 10.00 u.

Fort 7 dag rond Natuur en Monument

Vandaag is het dan zo ver en nodigen we jullie allen uit voor een grootse opendeurdag rond het thema '**Fort 7 Natuur en Monument**'. Het volgende rAntGroen nummer gaat hier speciaal op in maar we geven reeds mee dat we van 10.00 u. tot

17.30 u. verschillende activiteiten plannen waarbij we je ter plaatste laten kennis maken met de mooiste plekje.

Zondag 13 april - 14.00 u.

Voorjaarsflora langs Geitenpad en omgeving

Wij volgen de Kleine Struisbeek stroomopwaarts en wandelen langs de Fort 6-gracht; via het Universiteitsplein (we laten Den Uil links liggen) bereiken we Groen Neerland dat we doorkruisen van Noord naar Zuid. We steken de Kleine Doornstraat over ter hoogte van nr. 51, bewandelen het Geitenpad en bereiken ons uitgangspunt via het domein Mariënborgh, een Ferrarisbosrestant!

Afspraak: om 14 uur, aan parking Mariënborgh, Doornstraat (aan kruising met Geitenpad).

Terug aan de parking rond 16 uur.

Meebrengen: stevig schoeisel (laarzen gewenst bij regenweer), verrekijker, schrijfgierief (voor de verslaggever).

Gids en leiding: Rudi Leemans - 0477/69 23 50

Paasmaandag 21 april - 8.30 u.

Wandeling op de Kalmthoutse Heide

Na de bijzonder interessante uiteenzetting en de spectaculaire beelden van de brand op de Kalmthoutse Heide door Filip Van Boven, willen we vandaag graag eens de situatie ter plekke gaan bekijken. Dre Vansteenvoort, die de heide en alles wat er leeft en groeit als geen ander kent, zal ons hierbij begeleiden.

Aansluitend op de presentatie van Filip zal hij deze keer bijzondere aandacht schenken aan de gevolgen van de brand en het herstel van de heide met aandacht voor de pioniersvegetatie en het beginnend dierenleven.

Op paasmaandag is de lente alweer in het land (hopelijk houdt ook het weer zich aan die afspraak!), dus kijken we ook uit naar Boompieper en Boomleeuwerik. Het jodelende zangetje van deze laatste doet ons sowieso alle winterellende vergeten! Tegen die tijd moet het ook lukken om enkele van onze eerste Boerenzwaluwen en andere vroege lentevogels te spotten.

We hopen echt op een zonnige dag, want in principe wandelen we de hele dag door de hei en gaan we er over de middag ook picknicken. Slechts in geval het weer zich niet aan de afspraak

houdt en het regent gaan we onze boterhammetjes in de Vroente opeten.

Mee te nemen: picknick, inclusief drank, kijker, vergrootglas, fototoestel, stevig schoeisel en voor het geval dat ... ook regenkledij!

Samenkomst: afspraak om 8.30 u. op de Bist te Wilrijk.

Einde: omstreeks 17.00 u. ter plaatse.

Leiding: Rudy Vansevenant - 015/32 08 05

Gids: Dre Vansteenvoort - 03/666 55 74

Cursus Natuurpunt-Natuurgids

Wil je inzicht verwerven in de natuur en in staat zijn dit inzicht aan anderen door te geven? De cursus natuurgids leert je de natuur herkennen, begrijpen en vertalen. Deze cursus van het **Centrum voor Natuur- en Milieueducatie (CVN)** wordt georganiseerd in **samenwerking met Natuurpunt Zuidrand Antwerpen**.

Je kennis over natuur en milieu wordt verruimd en de cursus bezorgt je de vereiste vaardigheden om met groepen in de natuur aan de slag te gaan.

De cursus omvat 36 bijeenkomsten: 18 lessen, 8 practica en 10 excursies, gespreid over 10 maanden (niet tijdens de schoolvakanties). Om het attest 'Natuurgids' te behalen maak je twee opdrachten. Je scherpt je eigen natuurkennis aan door het maken van een terreinstudie. Met de resultaten ervan laat je een zelf gekozen groep kennis maken tijdens een door jou voorbereide educatieve activiteit.

De eerste les is op 12 februari, de laatste bijeenkomst is op 12 november.

De 'theorie'-lessen gaan door op **woensdagavond (19.30 - 22.30 uur) in lokaal de IJsvogel**, Legerstraat 40, 2610 Wilrijk. Ze handelen o.m. over fysisch milieu, planten, dieren, methodiek van het gidsen, evolutie, biodiversiteit, landschappen, ecologie, landschapsecologie en mens en natuur.

De 'praktijk'-lessen en excursies gaan door op **zaterdagvoormiddag (9.00 - 12.00 uur)**. Dat zijn landschapsexcursies naar verschillende biotopen (bos, zoet water, heide, zee en kust, natuur in de stad, winterexcursie, lente-excursie, herfstexcursie) en excursies i.v.m. specifieke onderwerpen (praktijk terreinstudie, veldtechnieken planten, veldtechnieken vogelzang en watervogels, lentebloeiers, veldtechnieken waterdiertjes en insecten, praktijk methodiek, natuurbeheer, paddenstoelen.)

Vaste cursusbegeleiders zijn Lucy de Nave en Herman Snoeck.

Hoe inschrijven en betalen?

Er is slechts plaats voor 25 deelnemers! Schrijf je snel in bij CVN, via de website www.c-v-n.be of mail naar joelle.laes@c-v-n.be. Nadat je je hebt ingeschreven, krijg je een e-mail met het rekeningnummer, cursusbedrag en OGM-nummer (de referentie).

Het cursusgeld bedraagt 220 euro. Natuurpuntleden betalen 198 euro, studenten tot 25 jaar betalen slechts 180 euro.

Nadat je betaling is geregistreerd, ontvang je per mail een link. Daarmee kun je het handboek gratis downloaden van het digitaal leerplatform. Er is een versie voor i-pad beschikbaar. Je kan het handboek ook op papier (18 euro) aankopen door dit bij je online inschrijving aan te geven. Je handboek ligt dan klaar tijdens de eerste les.

Meer informatie?

- CVN-secretariaat: 03/226 02 91 of joelle.laes@c-v-n.be, 03/205 17 53

- Lucy de Nave en Herman Snoeck: 03/237 99 52 of herman.snoeck@antwerpen.be

Natuurgidsen kunnen nadien eventueel een vervolgmodule volgen die een meer gespecialiseerde opleiding geeft zoals 'bosgids', 'landbouwnatuurgids' e.a. Meer info op www.c-v-n.be.

Schoenen met naam www.torfs.be

Schoenen TORFS heeft 1 baanwinkel in onze afdeling te Edegem op de Mechelsesteenweg (nr. 226). Als je de papieren draagtas aan de kassa weigert ten voordele van het milieu, dan stopt schoenen TORFS onmiddellijk 0,15 euro in een nestkast ter plaatse ten voordele van de natuur. De winkel van Edegem steunt hiermede het reservatenfonds. Bovendien krijg je als lid van Natuurpunt steeds 10 % onmiddellijke

korting aan de kassa bij de aankoop van een paar nieuwe schoenen. De enige voorwaarde is je lidkaart laten zien en een paar oude schoenen meebrengen. Ook de opbrengst van de oude schoenen gaat naar een goed doel, een aantal ontwikkelingsprojecten in Afrika.

**2014, voor de afdeling een jaar
met belangrijke evenementen rond Fort 7.
Moet je zeker meer over weten !**

Algemene Ledenvergadering en Kaas en Wijnavond

**Zaterdag 15 februari 2010, om 19.00 u.
zaal VISIT, BISTplein te Wilrijk**

Opnieuw terug tijdens het Valentijn weekend ! Je wordt dus vast verliefd op onze valentijns-afpraak: de lokale Algemene Vergadering van onze afdeling ! Zonder meer logisch want we presenteren een erg verleidelijk menu vandaag, een aangenaam en visueel overzicht van de activiteiten van 2013 en een toelichting omtrent wat het komende jaar te bieden heeft. Speciaal vanavond is een voorstelling van het project Fort 7 Natuur en Monument (zie verder in dit rAntGroen-nummer), een sneak-preview van onze feestopendeur op het Fort op 6 april (noteer deze datum dus maar reeds met stip in je agenda). Opnieuw verwachten we jullie massaal voor onze jaarlijkse Algemene Ledenvergadering waarbij we ook even je aandacht vragen voor het formele gedeelte van een LAV alvorens de benen te strekken onder de tafel voor een gezellige 'kaas en wijn' avond.

Kom dus zeker af en voel of maak deel uit van het kloppend hart van de vereniging, die onuitputtelijke energiebron van vrijwilligers ! Zet dus zaterdag 15 februari onmiddellijk in je agenda. Deze avond is trouwens ook voor nieuwe leden een uitgelezen mogelijkheid om op een vlotte manier kennis te maken met deze actieve afdeling. Het programma voor de avond ziet er als volgt uit:

- een visueel overzichtje van de afdeling het afgelopen jaar en de verwachtingen voor 2014 waarbij we tevens de begroting en het bestuur voorstellen;
- het project Fort 7 Natuur en monument en een sneak preview van de feestopendeur van 6 april door een gastspreker van Natuurpunt;
- een korte voorstelling van het activiteitenprogramma van 2014;
- een uitgebreid kaas en wijndiner*;
- het jaarlijkse overzicht van grappige momenten en prachtige natuurbeelden geschoten op de vele afdelingsactiviteiten (lachspieren hoeft je absoluut niet in bedwang te houden !!);
- de losse babbel waarbij je al de vragen die je maar zou hebben omtrent wensen en suggesties voor activiteiten naar voren kan brengen (en met wat Gageleer op het einde gaat dit gewoonlijk vlotter).

Dit alles kost slechts € 10/persoon (inclusief 2 glazen wijn of water) bij voorinschrijving voor 5 februari (graag een berichtje aan Guido Callaerts via 03/828 11 03 of e-mail : callaertsguido@telenet.be), of € 12,5 ter plaatse zonder voorinschrijving, beide te betalen aan de kassa bij de ingang. Het wordt dus ongetwijfeld weer een fijne avond! Opgepast: zoals de titel aangeeft gaat dit evenement door in zaal VISIT op de Bist naast Blokker. We starten stipt om 19.00 u. om niet te laat aan tafel te kunnen gaan!

**Er kan in de mate van het mogelijke rekening worden gehouden met dieetvoorschriften of veganistische levenswijze indien melding bij de inschrijving.*

Oproep voor binnenbrengen van elektronisch beeldmateriaal !

De vele prachtige en grappige beelden van het afgelopen jaar die we op de LAV vertonen werden alle door leden gemaakt. Door jullie dus! De presentatie op de algemene vergadering kan enkel een succes zijn dankzij jullie beelden van afdelingsactiviteiten. Vandaar onze (jaarlijkse) oproep voor elektronisch beeldmateriaal over onze activiteiten van 2013 ! Heb jij nog digitale foto's liggen of ken je gewoon een prettige anekdote omtrent het afgelopen werkjaar, bezorg het dan graag aan Rene Heylen, heylen.rene@gmail.com of Hugo Waeterschoot, Groenstraat 59, 2540 Hove (hugo.waeterschoot@scarlet.be) liefst voor 1 februari op een USB stick. We zijn vooral op zoek naar foto's met sfeerbeelden, mensen en mooie natuurkiekjes van het afgelopen jaar; de kwaliteit doet er echt niet toe hoor! We selecteren uit jouw contributie dan het mooiste of origineelste beeld dat we laten afdrucken op groot formaat.

4000 % toename in huur voor Natuurpunt Zuidrand Antwerpen, een vrijwilligersvereniging ten einde raad

Natuurpunt Zuidrand Antwerpen huurt een klein gebouwtje, 3 lokalen groot, op het grondgebied van Fort 7, een natuurgebied van Europese allure. Van hieruit ontplooit deze vrijwilligersorganisatie meer dan 100 educatieve, studie- en natuurbeheeractiviteiten per jaar voor leden en burgers van Wilrijk.

'Gebouw' is een groot woord, want toen Natuurpunt (toen nog Wielewaal) het lokaal in huur nam in '86 was het een ware bouwval. Met vrijwilligers en zuurverdiende centen werd het volledige dak en de bepleistering hernieuwd, werden ramen gestoken en aardgas- en elektriciteitsleidingen aangelegd, dit alles voor een totaal van een kleine 40.000 €. Daartegenover stond een symbolische huurprijs. Voor de Stad was het een prima oplossing aangezien in dit terrein geen bewoning of commerciële activiteit mogelijk is en men zo een vervallen bouwwerk een nuttige bestemming gaf.

In augustus nog sloegen talrijke leden de handen in elkaar om het gebouw opnieuw in de verf te zetten en de lokalen van een nieuw plafond te voorzien. Groot was dan ook de verbazing van alle vrijwilligers wanneer er afgelopen week een aangetekend schrijven van VESPA in de bus viel. "Deze stadsdienst rekent ons met onmiddellijke ingang een verhoging van 4000 % aan. Meer nog, wanneer we niet voor 11 oktober een nieuw contract tekenen aan deze voorwaarde en de betaling voldoen worden we meteen uit het lokaal gezet." meldt een ontredderde Hugo Waeterschoot, voorzitter van de afdeling. "Dit is echt de wereld op zijn kop. Wij herstellen en richten het vervallen lokaal in op eigen kosten en precies daarom moeten we nu huur betalen alsof het een nieuw gebouw is met commerciële waarde". De voorzitter stelt het ook nog anders: "Wij worden nu gevraagd... nee verplicht... om de stad te sponsoren om een gebouw te mogen herstellen en dan nog eens een tweede maal te betalen voor een gebouw in natuurgebied waar commerciële exploitatie so-wie-so niet kan". De afdeling kan het echt niet meer vatten en heeft hierover meteen een aantal politici aangesproken die ook de wenkbrauwen fronsten.

Alhoewel er ogenschijnlijk geen link is vragen velen zich af of er hier geen verband is met het feit dat het lokaal reeds bijna een jaar zonder drinkwater is gezet wegens een gebrekkige infrastructuurinvestering door de eigenaar en Vespa de kosten van de aanleg van de waterleiding wil verhalen op de vereniging.

De vereniging vreest dan ook voor haar bestaan als deze maatregel wordt doorgevoerd. Er klinken bijgevolg luide hulpkreten te Wilrijk, in de hoop gehoord te worden op het Schoon verdiep. Bovendien sluit Natuurpunt juridische stappen niet uit.

Amfibieenactie 2014

Er roert zich wat op Edegems grondgebied. Terwijl boven onze hoofden heen zal beslist worden of de eeuwenoude habitat van onze padden, kikkers en salamanders in de Edegemse 'broek'gebieden al dan niet voor altijd zal verdwijnen worden onze amfibietjes wakker uit hun winterslaap en maken zich klaar voor de 'grote jaarlijkse trek' naar de voortplantingspoelen.

Met de dreiging van het alternatief voor de R11bis op Edegems grondgebied is het voor ons dit jaar nog meer dan andere jaren 'alarm' geblazen. Ook wij allen mogen hier onze bekommernis over gaan uiten op het gemeentehuis tussen 15 januari en 15 februari.

Al 5 jaar helpen natuurliefhebbers en buurtbewoners deze kwetsbare dieren veilig de weg oversteken. Dank zij deze vrijwilligers hebben we in 2013 in totaal (Arendsnest en Kattenbroek) 825 amfibieën overgezet tegen 'slechts' 45 verkeersslachtoffers.

Ook aan blijvende oplossingen wordt er gewerkt in Edegem. Aan Arendsnest wordt een paddenpoel gegraven en in Kattenbroek wordt een wadi amfibievriendelijk ingericht. Waarvoor dank aan milieudienst en gemeentebestuur.

Half februari zullen we weer terug, met logistieke steun van onze gemeente, paddenschermen plaatsen in Kattenbroek.

Ook dit jaar zullen we met een aantal klasjes uit de basisscholen in Edegem infomomenten organiseren en naar goede gewoonte zullen de avondrondes en ochtendronde starten zo gauw het terug 'paddenweer' is.

Wie graag mee 'op pad' gaat kan contact opnemen met Kris Vos op het nummer 03/457 59 38 of via een mailtje naar KrisV@skynet.be. Je krijgt dan verder bericht wanneer het seizoen echt van start gaat.

Kijk puit!
Amfibieën op trektocht!

Fort 7 - Natuur & Monument Project nieuwsflash

Editoriaal van het projectteam. In september hebben we de aftrap gegeven van een ambitieus project rond Natuur en Monument voor Natuurpunt en de afdeling Zuidrand Antwerpen in het bijzonder. 2 jaar lang zullen we hieraan gezamenlijk bouwen, partners zoeken en er een vertrouwensband mee uitwerken, ideeën uitwisselen en concretiseren, enz.. . Eén van de eerste dingen die we in detail bekeken was het kaartenmateriaal rond het statuut van het Fort en de 5 sporen/peilers van het Fort 7 project rond Natuur en Monument: Natuur, Erfgoed, Educatie en openstelling, Omgeving en Masterplan en Wettelijke status. De evaluatie van het kaartmateriaal heeft in ieder en geval veel klaarheid gebracht over de verschillende bestemmingen zodat we allen goed geïnformeerd kunnen starten aan de verdere praktische uitwerking van het project. Een vlotte communicatie is hierbij erg belangrijk, vandaar dat we meteen van bij de start hier aandacht aan besteden en een elektronische project flits op zijn poten zetten. Doel is alle projectmedewerkers regelmatig op de hoogte te houden, een bindingsmiddel te creëren en snel en open te kunnen communiceren. Dit artikel is een bondige samenvatting van de eerste twee nieuwsbrieven. Je kan de reeds gepubliceerde nieuwsbrieven consulteren op onze website www.zuidrand.be. Wil je deze maandelijkse nieuwsbrieven automatisch toegestuurd krijgen of gewoon reageren op dit artikel stuur dan gerust een mailtje naar projectnatuur&monument.Fort7@zuidrand.be.

Het project “Natuur en Monument”. Het project “Natuur en Monument” afgesloten tussen het kabinet van minister Bourgeois en Natuurpunt, is op 1 september in werking getreden voor een periode van 2 jaar. Projectmanager voor Natuurpunt is Pieter Abts (voor Bio zie kaderstukje). Het project voorziet een aantal concrete mijlpalen waaronder de uitwerking van een Masterplan tegen de jaarwisseling, 2 proefprojecten (Fort 7 en Fort Walem) om resultaat aan te tonen, het opmaken van een inventaris van Erfgoed elementen binnen Natuurpunt en een belangrijk evenement op Fort 7 op 6 april 2014. Bovendien kunnen we noden aanbrenge die het nieuwe erfgoeddecreet nog niet voorzien heeft (vb. veiligheidsinvesteringen). Het agentschap Onroerend Erfgoed zal de belangrijkste gesprekspartner zijn voor Natuurpunt m.b.t. de mijlpalen en het te bereiken resultaat.

De proefprojecten. Belangrijkste doel van de 2 proefprojecten Fort 7 en Fort van Walem is de aftakeling van de geselecteerde monumenten in kaart te brengen en waar relevant te beheersen en het samenspel van natuur en erfgoed in de praktijk uit te werken en uit te testen. Doel is dit laatste zo harmonieus mogelijk en met respect voor ieder van beide uitgangspunten uit te bouwen.

Het Project Fort 7. Doel is na te gaan hoe natuur, monument en in het bijzonder voor Fort 7, vleermuizen, harmonieus kunnen “samenleven” en nog beter, elkander versterken. Het projectteam is een “open team” dat regelmatig zal overleggen en waar nodig punten kan laten uitwerken door deelgroepjes en individuen of experts. Er wordt daarom een lijstje aangelegd van geïnteresseerden (zie kaderstukje) die onder andere via deze flits op de hoogte worden gehouden. De afdeling beheert het domein met hierop het grootste monument dat Natuurpunt bezit. Maar in zijn geheel bekeken heeft ze relatief weinig ervaring met Erfgoed, dit in tegenstelling tot natuurbeheer. Het project “Natuur en Monument” kan daarom aanvullend bijdragen aan de lokale werking. Anderzijds is er door Johan De Ridder reeds heel wat materiaal rond het Fort verzameld, overleg met erfgoed specialisten en studiewerk verricht, om tot beleidsaanbevelingen te komen voor het Fort.

Beschermd voor zijn natuurwaarden door het Gewestplan en de Europese habitatsrichtlijn.

Meer dan 80% van het ganse domein van het Fort staat op het gewestplan ingekleurd als reservaat en het resterende deel langsheen de legerstraat ongeveer vanaf de krijgsbaan tot de skipiste is langs de buitenzijde van de Fortgracht bestemd als parkgebied. Opmerkelijk is dat de volledige waterpartij alsook de binnen- en buitenoevers van de fortgracht, en de omgeving van het vissersgebouw tot het reservaat behoren. In reservaatgebied gelden strenge regels ook voor het gebruik van gebouwen (lokaal IJsvogel, kolonelswoning en lokaal en opslaggebouw vissers). Enkel zonevreemde bestemmingen van deze gebouwen die bestonden voor de invoering van het Gewestplan blijven (uitdovend) geldig. De Europese habitatsrichtlijn heeft het ganse domein + 2 schouderhoekjes gelegen in het Schoonselhof in bescherming genomen voornamelijk ter bescherming van de vleermuizenpopulatie. Het be-

Gewestplan

schermingsstatuut houdt in dat alle maatregelen moeten getoetst worden aan de mogelijke impact op de vleermuispopulatie en aan Europa gemeld. Dit geldt ook voor het hakken van bomen al kan dit via de beheerplannen geregeld worden. We kunnen dus algemeen besluiten dat de natuurwaarden over het ganze terrein beschermd zijn en ook in de parkzone strenge voorwaarden gelden.

Erfpacht en de huur. De Vlaamse Administratie, Afdeling Natuur en Bos (ANB) heeft een overdracht van haar eigendom op Fort 7 aan Natuurpunt in voorbereiding. Het plannetje "Erfpacht" geeft duidelijk aan welke delen er onder de 99-jarige erfpacht zouden vallen. Het omvat vrijwel het ganze gedeelte binnen de fortgrachten (minus een deel van de binnenfortgrachttoever dat heden door de vissers gebruikt wordt), de ingang zijde Natuurpunt en de westelijke buitenglacijs. De fortgrachten zijn niet in eigendom van ANB en worden daarom niet via de erfpacht overgedragen. Natuurpunt heeft echter een langlopend (maar opzegbaar) huurcontract met de stad voor enkele aanvullende kadasterpercelen in het bijzonder: de resterende fortgrachttoevers, en de fortgrachtgedeeltes ten westen van de brug ingang Natuurpunt en ten westen van het hoofdfront. Hierdoor ontstaat een

aaneensluitend geheel dat met uitzondering van een gedeelte van de fortgracht en het oostenlijke buitenzijde van de grachten, overeenstemt met het reservaatgedeelte. De twee toegangsbruggen zijn eigendom van de Stad. Natuurpunt heeft hier geen huur-rechten op.

Beschermd voor zijn natuurwaarden en beschermd als monument. Niet alleen de natuur maar ook het monument is beschermd. In het koninklijk besluit wordt op een summere wijze aangegeven welke percelen er onder het beschermend statuut vallen "Fort 7 met inbegrip van alle gebouwen, grachten en omwallingen: gekend ten kadaster Wilrijk 2de afdeling, sectie A, perceelnummers 467 e, d, h, n, r, s, t, p." We hebben naast een plannetje van het monument ook een plannetje van de kadasterindeling opgenomen zodat jullie kunnen zien op welke terreinen dit betrekking heeft. Het is hierbij momenteel niet duidelijk of enkel de originele en/of oude gebouwen beschermd zijn of ook de nieuwe constructies en/of ook oude elementen zoals de originele meidoornaanplantingen bij de aanleg van het Fort mee onder het beschermingsbesluit vallen. Dit wordt momenteel bekeken en besproken met de Dienst monumenten.

Het Kadaster. Dit plan geeft de gebouwen aan op het terrein en, wat moeilijker te zien door de dunne lijnen, ook de kadastralpercelen. Het ganse perceel is gelegen in sectie A en heeft nummer A467. Veruit het grootse perceel stemt overeen met het gedeelte in eigendom van ANB en voorbestemd voor de overdracht via erfacht: n° 467E. De oeverkanten van de binnenzijde van de fortgracht die momenteel bevestigd worden liggen op een apart perceel A467N. De percelen die buiten het huurcontract met de stad liggen hebben aparte nummers (in reservaatgebied A467H, R, S en grotendeels in parkgebied T). De IJsvogel ligt op perceel A467H en wordt momenteel gehuurd van VESPA maar de voorwaarden zijn momenteel in betwisting.

EN WE BLIJVEN HET HERHALEN: 6 april 2014 een belangrijke uitdaging voor Fort 7.

Deze dag staat in de agenda van de minister genoteerd als een belangrijke mijlpaal voor het project. We mogen hem dan ook verwachten te Wilrijk en jou hopenlijk ook als bezoeker of beter nog als medewerker. Daarom leggen we vanaf heden een lijstje aan van geïnteresseerde medewerkers voor 6 april. Ben je geïnteresseerd om die dag mee te ondersteunen met je inzet (we zoeken allen samen naar de best passende taakinvullingen) stuur dan een mailtje naar: **projectnatuur&monument.Fort7@zuidrand.be** Er zal samen met Pieter snel een eerste versie van een projectbeschrijving voor het evenement van 6 april worden opgesteld. Doel van het volgende overleg van het project team is dit te bespreken zodat praktische contacten kunnen gelegd worden en de organisatie van het evenement gestart.

Op zoek naar een efficiënte organisatie.

Dit project speelt zich niet enkel af op Fort 7 maar ook te Walem bij de collega's en ook op nationaal vlak. Allen samen moeten we dit zien te realiseren en vooral om er voor ieder deelproject en voor Natuurpunt in zijn geheel voordeel, kennis en concrete voorbeelden uit te halen. Aangezien er verschillende mensen bij het project betrokken zijn, wordt er een coördinerende werkgroep op Natuurpunt niveau opgericht met een vertegenwoordiging van de 2 pilootprojecten, de diensten natuurbeheer-educatie en beweging, een beperkte afvaardiging van de Raad van Bestuur en de projectbeleider (Pieter Abts). Liesbeth Cleynhens zal de stuurgroep trekken.

De verdere aanpak van het project.

Nu zowel het eigendoms- als beschermingsstatuut uitgeklaard zijn vatten we de volgende belangrijke stap aan in het project Natuur en Monument: de uitwerking van de 5 sporen: Natuur, Erfgoed, Educatie en Openstelling, Omgeving en Masterplan en Wettelijke status. Rond ieder van deze delen willen we in de komende maanden een grondige discussie voeren om voor 6 april een geïntegreerd plan uit te werken met de feitelijke wens om Natuur en Monument die heden broederlijk samenleven op het Fort er versterkt te laten uitkomen. We behandelen deze delen natuurlijk vervolgens in parallel om tijdig klaar te zijn voor de grote dag van 6 april.

Hugo en Pieter

Bio Pieter Abts

Van opleiding Landbouw en Biotechnologie en een vervolg opleiding Natuur en Bosbeheer aan de internationale hogeschool Larenstein te Velp (NL). Reeds 13 jaar medewerker van Natuurpunt als consultant uitvoering in Vlaams-Brabant en Zuid-Limburg. Als schakel tussen de beheerteams, het sociale economiebedrijf van Natuurpunt en het secretariaat te Mechelen. Daarnaast was Pieter verantwoordelijk voor de projectcoördinatie van de natuurprojecten in Vlaams-Brabant en het Leaderproject duurzaam Landschapscentrum Vissenaken. In zijn vrije tijd is Pieter actief betrokken rond Landschap en Erfgoed met de organisatie van enkele succesvolle open-monumentendagen en de dag van de aarde. En als er nog tijd is doet hij graag aan natuurbeheer in de afdeling.

Medewerkers

Op het overleg van 20 september en 18 oktober waren reeds heel wat geïnteresseerde medewerkers aanwezig. Een heel aantal anderen konden niet of hebben pas recentelijk hun interesse kenbaar gemaakt. We willen dit lijstje natuurlijk continu blijven aanvullen waarbij we voorstellen dat ieder die wenst mee te doen aangeeft welke punten hem/haar interesseren om medewerking te verlenen (Monumentbeleid Fort 7, Projectwerkgroep, ondersteuning evenement, communicatie, opleiding erfgoed/natuurgids Fort 7, ...).

*Mogen we ééniénder vragen om kenbaar te maken wat jullie interesseert via **projectnatuur&monument.Fort7@zuidrand.be***

Cursus Fort 7 Verkenner

Er staat de volgende jaren heel wat te gebeuren rond Fort 7. Dankzij een overeenkomst tussen Natuurpunt en minister Bourgeois, is het Fort aangewezen als pilootproject voor Natuur en Erfgoed. Het begint al op 6 april 2014 met een grote happening, waar ook de minister verwacht wordt.

Natuurpunt Educatie levert ook een bijdrage door samen met de afdeling deze winter een Fort 7 Verkennerscursus te organiseren. Het is een korte opleiding voor iedereen die op de een of andere manier betrokken is – of wil worden – bij de werking rond het Fort. Het is een cursus waar weinig voorkennis vereist is, met veel aandacht voor natuur, maar vooral ook voor de erfgoedwaarden. Voor wie vooral geïnteresseerd is in cultuur en geschiedenis, is dit een uitgelezen gelegenheid om de natuuraspecten te leren kennen. Het is dus een must voor huidige of toekomstige natuurgidsen en natuurbeheerders. De cursus is ook een prima voorbereiding voor al wie wil meewerken op de happening van 6 april. Het symbolisch lage cursusbedrag (€ 33) krijg je zelfs helemaal terugbetaald als je komt helpen op de happening.

De theorielessen gaan telkens door van 19.30 – 22.30 u. in De IJsvogel, Natuurreservaat Fort 7, Legerstraat 40 in Wilrijk. Er zijn ook 3 excursies

in Fort 7 voorzien op zaterdagvoormiddagen. De data worden meegedeeld bij inschrijving.

7 januari: Fort 7 Verkenner (kennismaking, opzet en inhoud van de cursus, natuur en erfgoed)
Lesgever: Jos Gysels, Natuurpunt Educatie

14 januari: Fort 7 als natuurgebied (habitats en vegetaties, planten, paddenstoelen, mossen, korstmossen)
Lesgever: Hans Vermeulen, Natuurpunt Educatie

21 januari: Fort 7 als cultuurmonument (opbouw, historisch-culturele context)
Lesgever: Hugo Waeterschoot, Natuurpunt Zuidrand Antwerpen

28 januari: Fort 7 als natuurgebied (leefgebied voor dierenleven)
Lesgever: Wim Veraghtert, Natuurpunt Educatie

4 februari: beheer en inrichting (visievorming, bescherming, openstelling en educatie)
Lesgever: Pieter Abts, Natuurpunt

6 april: happening Fort 7 - Uitreiking getuigschriften

Info en inschrijven

Inschrijvingen bij Tineke Thijs (educatie@natuurpunt.be). Wees er snel bij, het aantal plaatsen is beperkt!

De cursusprijs bedraagt 33 euro en dien je te storten op rekeningnummer IBAN: BE86 2930 0099 8650 (BIC: GEBABEBB) t.n.v. Natuurpunt Educatie, Graatakker 11, 2300 Turnhout met vermelding "Verkennerscursus Fort 7 2014" en geboorteplaats en - datum. Deze gegevens zijn nodig om het leerbewijs aan te maken.

Deelnemers die de cursus gevolgd hebben en op 6 april komen meewerken op de happening, krijgen de volledige cursusprijs terugbetaald.

Eén **Bonte vliegenvanger** en een **Dwergmeeuw** waren de blikvangers op de eerste trektdag op de Trektpost Hobokense Polder. Dat was op 15 oktober, één dag na de eerste Open ARDEA-vergadering in Wilrijk. Daar waren de blikvangers zo'n **40-tal enthousiastelingen** die een fijne wandeling doorheen Fort VII, heerlijke cakes en héél veel informatie kregen aangeboden. Te veel om er zelf nog een speld tussen te krijgen, zo bleek. Maar er was dan ook zóóó veel te vertellen, aan te kondigen en te tonen over de ARDEA-activiteiten... Volgende keer, en dat is (of was) op 14 december in Edegem, met een verkenning van Fort V en Hof ter Linden, zou er meer tijd voor vragen, voorstellen en debat zijn... Benieuwd of dat ons lu(c)kt! Nog zo'n waterval aan vogel-informatie is **Koen Leyssen**, eminent cursusgever van Natuurpunt-studie die zo'n 30-tal cursisten tijdens twee avonden te Hoboken volledig onderdompelde in de wondere wereld van de vogeltrek en uitlegde dat trekvogels niet altijd vliegen maar ook wel eens te voet gaan. Om vervolgens de cursisten het veld in te sturen, naar de trektposten van Hoboken Polder en de Opstalvallei, waar er plots ook grote getallen trektellers geteld werden. (Zie een verslag van Peter Ceulemans op de [Ardea-blog](#)). Voor de gelegenheid van **Euro-Birdwatch**, een internationaal gecoördineerde vogelteldag, hadden **Luc Van Schoor** en ondergetekende de trektpost HP rijkelijk voorzien van pancartes, werktafels en heerlijke koeken, wat ook de aandacht trok van een nieuwsgierige **Rode wouw** die hemeltergend traag draaiend en cirkelend over de Scheldedijk zweefde. Dat er in die periode ook een **Kleine jager**, veel **Grote zilverreigers**, een **Duinpieper**, groepjes **Kruisbekken**, enkele **Smellekens** en **Purperreigers** werden gezien is te danken aan het groeiend aantal geduldige trektellers die al bij al een matige najaarstrek vaststelden. Wel één uitschieter op 19 oktober met o.a. een **Visarend** en meer dan 2000 **Kievitten** (dat was een nationale trek-topdag). Als mooie afsluiter van de trekellingen werd op 31 oktober nog een **Velduil** genoteerd. Lees de details op [Trekellen.org](#). Heel wat vogels, voornamelijk zangvogels als **Koperwiek** trokken pas echt goed door in de maand november, toen wij al lang weer bij de kachel zaten. Alhoewel. Watervogeltellingen, kauwenslaaplaattellingen (helaas de mist in gegaan door de mist) voorbereidingen voor winterse vogelexcursies en andere activiteiten zorgden voor meer dan genoeg beweging. Een zeevogeltrekeexcursie naar Westkapelle, het meest westelijke puntje van Nederland, was een erg boeiend tussendoortje op een dag met gunstige wind in de herfstvakantie. Een gunstige wind bracht ons ook bij de diensten van Waterwegen&Zeekanaal, de beheerders van o.a. de Schelde en haar jaagpaden, om het plaatsen van enkele banken ten behoeve van de trektellers op de dijk te bepleiten... Daar wordt dus aan gewerkt. En 'onze Mauro' (een jong actief Ardea-medewerkertje) mocht in oktober op KetnetTV zijn vogelspot- en vogelteken-passie tonen en het vogelkijken als een kei-coole hobby bij teenagers promoten (zie [Sjieke Dinges](#)). We kijken er daarom al naar uit of er wat jong volk zal inschrijven op de allereerste cursus **Vogeltekenen** die we helemaal zelf organiseren, gelukkig met ondersteuning van o.a. Natuurpunt-studie-coördinator **Gerald Driessen**, in de

Kwarteltellingen!

ARDEA nieuws winter 2013/2014

maand maart. Iedereen die een potlood kan vasthouden en van **Kalkoen*** houdt mag meedoen! Maar voor we zo ver zijn staat er in de komende wintermaanden nog heel wat 'gevogelte' op het programma. **Kwartels** tellen tijdens de kerst- en nieuwjaarsdiners bijvoorbeeld. Maar volg liever de ARDEA-blog voor de programmatie van **Waterpieper-** en **Kauwenslaaplaattellingen**, schrijf je in voor een uniek bezoek **achter de schermen van het nieuwe Vogelopvangcentrum te Kapellen** op zondag 19 januari, tref samen met ons de hele vogelstudiewereld op de **Belgische Vogeldag** (22 februari in Wilrijk, UA dus om de hoek!) en oefen alvast je vogelgeluiden (zie bv. [birdsounds.nl](#) of het geweldige [xeno-canto.org](#)). Dat zal nodig zijn als je vanaf 1 maart 2014 wil meewerken aan de **Broedvogelinventarisatie** in de Hobokense Polder o.l.v. **Wim Mertens**. Tegen dan is het weer trek-, trekkel- en broedtijd en kijken we graag samen met jullie uit naar nieuwe avonturen van onze **Slechtvalken-op-t-Kiel**. De volgende Open-ARDEA vergadering op zaterdag 8 maart wordt dan ook met een **thema-avond rond Slechtvalken** gecombineerd: een voordracht door het FIR en de première van onze eigen filmdocumentaire!

Voor Ardea, Joris Van Reusel

(**Interesse in vogels is gewenst, maar kan breed opgevat worden!*)

Contact:

Web: www.hobokensepolder.be/vwg-ardea

Blog: ardea.hobokensepolder.be

E-mail: ardea@hobokensepolder.be

Houdt u niet van mailen, websurfen of bloggen? Geen probleem. U mag ons steeds bellen op één van onderstaande nummers, of gewoon aanspreken tijdens een activiteit. Hartelijk welkom alleszins!

Coördinatoren:

Luc Van Schoor (0494/33 63 09)

Joris Van Reusel (0486/83 62 34, 's avonds en weekends)

Groen Neerland

Voor Groen Neerland is het Kerstverlof al begonnen!

De laatste beheersessie was op 5 november. Het gebied ligt er nu zo nat bij dat je zelfs met laarzen natte voeten riskeert.

In 2013 is er heel wat gepresteerd door het beheerteam: 452 vrouw/manuren verdeeld over 27 sessies en 21 beheerders.

Het beheerplan is grotendeels uitgevoerd, enkel het onderhoud van de Westgracht en de Sleedoornhaag moet nog gebeuren, hiervoor wachten we op een stevige vorstperiode.

Aan de enthousiaste beheerploeg, bedankt!

Rudi Leemans

Fort 7 nieuws

Wie geregeld het Fort bezoekt moet het zeker opgevallen zijn dat in de middelste van de drie barakken, of “de Zoutbarak” voor de ingewijden, een hele hoop schroot lag. Dit oud metaal lag daar reeds lang en een bepaald fraai zicht was het niet. Een deel werd reeds een aantal jaren geleden afgevoerd per container en zo gebeurde ook nu weer want . . . oude metalen zijn geld waard !

Op een vrijdag werd een grote container in de barak afgeladen en de dag daarop heeft de beheerploeg met veel moeite en zweet deze container volgeladen. De opbrengst van (giet-)ijzer, koper, lood en zink viel erg mee en kwam ten goede aan de afdelingskas. Nadien werd de zoutbarak grondig opgekuist want we kunnen de ruimte goed gebruiken voor het maken van plantenkassetten voor de Behaagactie. Hiermede was een zware karwei tot een goed einde gebracht.

Een ander werk was het verder aanpassen van de rietkraag aan de Reigershoek. Een aansluitend gedeelte werd uitgebaggerd en boomstammen en takken die in het slib staken werden met veel inzet van “mankracht”, waar echter ook vrouwen aan deelnamen, op de hoge oever getrokken. Er is nu een verbinding tussen de rietkraag en het verder gelegen zeggeveldje. Ook het bestaande pad werd verder doorgetrokken. Het geheel kreeg de naam

“Kikkerpad”. Het geheel oogt nu veel opener en we wachten vol spanning af hoe dit drassig terreintje zal evolueren.

De herfst is voor de meeste mensen en zeker voor natuurvrienden het seizoen bij uitstek van de paddenstoelen. Door de vele regen en de hoge temperaturen waren er in het najaar 2013 dan ook opvallend veel zwammen te bewonderen. In de Tankweg waren op sommige stukken de Echte honingzwammen en de Roodbruine schijnridderzwammen massaal aanwezig. Ook heksenkringen van Nevelzwam, waarvan de grootste op het fort een doormeter heeft van meer dan 10 m, waren te bespeuren. Deze groeit op een weinig betreden plaats en in de herfst staan bezoekers altijd in bewondering voor deze cirkel van paddenstoelen.

Een kortstondige ontmoeting met de Houtsnip is in het najaar ook altijd mogelijk op het Fort. Deze schuwe en geheimzinnige bosvogel vliegt altijd onverwachts op en men heeft slechts enkele seconden tijd om deze vogel te volgen in zijn vlucht ! Op 6 november '13 werd de Houtsnip voor de eerste maal van het najaar gespot.

Terwijl u deze rAntGroen leest is de winter reeds gestart en heerst er een grote rust over het domein. . . . toch kijken we nu al reikhalzend uit naar het voorjaar !

Debatavond rond de nieuwe plannen voor de R11.

Vrijdagavond 17 januari – 20.00 u
Edegem, wijkcentrum “t Forum”

Iets meer dan een jaar geleden voerden we reeds actie rond de plannen voor de R11 (zuidelijke bretel ter ontlasting van de ring van Antwerpen). De R11 loopt van het knooppunt met de autostrade te Wommelgem tot aan het Schoonselhof, gelijk met de historische weg die de forten verbond, ook wel Militaire baan genoemd. Er werd toen voorgesteld om een tunnel aan te leggen onder de Militaire baan om de E314 te verbinden met de E19 te Wilrijk. Probleem was dat voor de aanleg ervan het groengebied Klein Zwitserland zwaar zou worden aangetast en de groene berm langsheen de Militaire baan te Mortsel en Edegem zou verdwijnen. Het werd een tijd stil rond dit project maar de discussie is terug van weggeweest. De provincie heeft immers een studie laten uitvoeren naar mogelijke alternatieven waarbij een nieuw mogelijk tracé de R11 bis werd uitgewerkt. De R11 bis loopt door een tunnel onder Fort IV te Mortsel, via de Mechelsesteenweg en de Boniverlei waar de tunnel zou aansluiten op de E19 ter hoogte van de zandhopen van Edegem/Kontich. Dit groengebied evenals de Vuile Plas zouden verder worden ingepalmd voor een grote keerlus.

Momenteel worden de verschillende alternatieven voor de R11 aan een milieueffectenrapport onderworpen gevolgd door een publieke consultatie gepland van 15 januari tot 15 februari (zie <http://www.poortoost.be/project/aanleg-a102-en-r11bis>).

Het standpunt van Natuurpunt zal bovengemeentelijk worden

bepaald omdat we ons natuurlijk niet kunnen veroorloven dat we dit doorschuiven naar andere gebieden zonder hiervan de gevolgen te kennen en te bekijken. We organiseren daarom op 15 januari een toelichtingsavond waar we samen met jullie ons standpunt omtrent dit ingrijpende dossier willen bepalen. Wil je meer weten en ben je geïnteresseerd om mee te discussiëren kom dan vast en zeker naar deze debatavond.

De avond gaat door in wijkcentrum “t Forum”, Romeinse Put 97, te Edegem van 20.00 u. tot 22.00 u.

Contactpunten Zuidrand

Edegem

Erlend Hansen
Verbindingsstraat, 42
2650 Edegem
03/457 46 99

Wilrijk

Tuur Wuyts
Mestdaghplein, 15/4
2610 Wilrijk
03/449 99 11

Hove

Wim Van Deynze
Veldkantvoetweg 97
2540 Hove
03/455 10 70

What's in a name?

Herman Snoeck

De mens heeft alle dingen die hij op de wereld zag een naam gegeven. Maar soms had hij namen te kort.

Wouw

Familie: *Accipitridae*.

Een wouw is in de vlucht gemakkelijk te herkennen: het is de enige roofvogel met een gevorkte staart.

Rode wouw (*Milvus milvus*)

Eet vis, afval, vuilnis, insecten. Nestelt in hoge bomen.

Zwarte wouw (*Milvus migrans*)

Eet vis, afval en vuilnis. Nestelt in bossen, soms dicht bij dorpen en steden.

Hazenpootje (*Trifolium arvense*)

Vlinderbloemenfamilie (*Fabaceae*).

Geslacht: Klaver.

Kroonbladen wit of roodachtig, korter dan de kelkbladen (4 mm), bloempjes in hoofdjesachtige langwerpige trosjes, stengel en bladeren meestal behaard. Meestal op droge open of grazige kalkarme zandgrond.

Hop (*Humulus lupulus*)

Hennepfamilie (*Cannabaceae*).

Groeit op vochtige tot natte voedselrijke grond. Aparte mannelijke (bloempluimen) en vrouwelijke (hopbellen) planten.

Wouw (*Reseda luteola*)

Resedafamilie (*Resedaceae*)

Lichtgele bloempjes in zeer lange aarvormige trossen. Op droge open omgewerkte vaak kalkhoudende grond.

Hazenpootje (*Coprinus lagopus*)

Orde: plaatjeszwammen.

Familie: inktzwammen (*Coprinaceae*).

Saprotrofe inktzwam, algemeen op de grond en op houtsnippers, vaak in groepjes. Doormeter hoed 2-4 cm, steel 7-13 cm

Hop (*Upupa epops*)

Familie: hopen (*Upupidae*).

Een gemakkelijk te herkennen vogel. Zit veel op de grond, op zoek naar wormen, insecten enz. Nestelt in holten.

Soldaatje (*Orchis militaris*)

Orchideeënfamilie (*Orchidaceae*).

Groeit op vochtige kalkrijke grond in lichte loofbossen en in kalk- en duingraslanden.

Rode lijst: bedreigd. Beschermd.

Soldaatje

Stam: geledpotigen (*Arthropoda*).

Klasse: insecten (*Hexapoda*).

Orde : kevers (*Coleoptera*).

Familie: soldaatjes (*Cantharidae*).

Zwart soldaatje (*Cantharia rustica*); Geel soldaatje (*Cantharia livida*).

Weekschildkevers die voorkomen op allerlei kruiden o.a. op schermbloemen.

Zwartpootsoldaatje (*Cantharia fusca*)

Veelvraat (*Gulo gulo*)

Orde: landroofdieren (*Carnivora*).

Familie: marterachtigen (*Mustelidae*).

Solitaire dieren, 9-30 kg, 65-105 cm lang, staart 13-26 cm, schofthoogte 34-45 cm. Wordt 13-18 jaar oud. Komt voor in arctische gebieden. Sterk dier, valt zelfs rendieren aan maar eet ook plantaardig voedsel.

Veelvraat (*Lasiocampa trifolii*)

Stam: geledpotigen (*Arthropoda*).

Klasse: insecten (*Hexapoda*).

Orde: schubvleugeligen (*Lepidoptera*).

Familie: spinners (*Lasiocampidae*).

Nachtvlinder op heidevelden en in duinen.

Waardplanten: grassen en lage kruiden en struiken.

Eekhoorn (*Staupopus fagi*)

Stam: geledpotigen (*Arthropoda*).

Klasse: insecten (*Hexapoda*).

Orde: schubvleugeligen (*Lepidoptera*).

Familie: tandvlinders (*Notodontidae*).

Nachtvlinder in loofbossen.

Waardplanten: beuk, hazelaar, eik, berk.

Eekhoorn

Orde: knaagdieren (*Rodentia*).

Familie: eekhoorns (*Sciuridae*).

Euraziatische rode eekhoorn (*Sciurus vulgaris*).

Hyena (*Cosmia trapezina*)

Stam: geledpotigen (*Arthropoda*).

Klasse: insecten (*Hexapoda*).

Orde: schubvleugeligen (*Lepidoptera*).

Familie: uilen (*Noctuidae*).

Nachtvlinder, zeer variabel in kleur. Op bloemen in beboste streken. Waardplanten: bladeren van verschillende bomen, maar rups eet ook andere rupsen, zelfs soortgenoten.

Hyena

Orde: landroofdieren (*Carnivora*).

Familie: hyena's (*Hyaenidae*).

Gestreepte hyena (*Hyaena hyaena*).

Gevlekte hyena (*Crocuta crocuta*).

Bruine hyena (*Parahyaena brunnea*).

Komen voor in Azië en Afrika.

wordt vervolgd

verrekijkers
telescopen
microscopen
accessoires

www.sightsofnature.com

Pieter De Conincklaan 108, 8200 St.-Andries Brugge - 050/31 50 01

Zomerwandeling op Groen Neerland – Park van Eden

Zo. 18 aug. 2013 – 20 dlnm

Gids – Leiding: Rudi Leemans

Verslag: Rina Vredembregt

Ondanks het miezerige regenweer kwam er een behoorlijke groep gemotiveerde belangstellenden opdagen. Conservator Rudi Leemans zou ons rondleiden langs de verborgen schoonheden in het Park van Eden. Naamgeving: Groen Neerland is dus het goed afgeschermd natuurgebied binnen het Park van Eden.

Van meerdere gesuggereerde namen haalde Park van Eden het. Niet onlogisch, want in de nabij gelegen woonwijk is er een Edenlaan en een Edenplein. Of deze naam het Aards Paradijs moest oproepen dan wel destijds gekozen werd ter ere van Sir Antony Eden, zou een stadsarchivaris misschien eens kunnen napluizen.

Wandeling en landschap: de rondleiding ging langs ongebaande wegen, tussen hoog nat gras maar dat al wel platgetrapt was. Hier troffen we een rijke plantengroei aan. Al dadelijk was er een mooi exemplaar van de Korrelganzenvoet, herkenbaar aan de rood aangelopen stengel en bloeiwijze (niet te verwarren met de meer algemene Melganzenvoet). Verder groeit er veel Canadese fijnstraal (talrijke zeer kleine bloemhoofdjes), Canadese guldenroede (gele gebogen pluimen), Heelblaadjes (opvallende gele composieten), het rozige Koninginnenkruid, het Harig wilgenroosje, Grote wederik en hier en daar Brede wespenorchis. Typerend zijn de oude wilgenbomen die in meerdere stammen uit elkaar groeien (splijten) doordat ze niet geknot werden. Doorlijkjes zorgen ervoor dat het natuurlandschap vanaf de publiek toegankelijke paden zichtbaar is. Waterhuishouding.

1. Binnen het natuurgebied moet zoveel mogelijk water in de bodem kunnen doorsijpelen.

2. De afwatering van het natuurgebied gaat rechtstreeks naar de Kleine Struisbeek. Het vervuilde water buiten het natuurgebied (meststoffen, pesticiden) wordt afgeleid naar de riolering.

3. Antitankgracht en diverse waterplassen: vervuild oeverzijl werd verwijderd, begroeiing rondom gekapt om zonlicht toe te laten voor de amfibieën .

Aërobe bacteriën dringen stikstofgehalte terug. NITRATEN (verbindingen met HNO₃) worden herleid tot NITRIETEN (verbindingen met HNO₂).

Speelpleinen: een opgehoogde speel-

constructie zonder toestellen maar met veel natuurlijke mogelijkheden die de verbeelding stimuleren werd al bekroond met diverse prijzen. Een ander speelpleintje met allerhande toestellen dient voor de kleintjes die nog niet zo creatief zijn.

Libellen: libellenspecialist Johan Devolder ving op het terrein een Tangpantserjuffer, een Tengere pantserjuffer en een Lantaarntje.

Vlinders: diverse witjes en een Lieveving (= spanner).

Al wandelend, bewonderend en genietend bereikten we het hoogtepunt van landschappelijk schoon: de Antitankgracht. Dit idyllische plekje vertoont een weelde aan plantengroei, zoals de Grote lisdodde, de Zwanenbloem en de Grote waterweegbree.

Iets verderop ligt een weidje dat bijna wit ziet van de Zomerfijnstraal, maar eigenlijk zijn de straalbloemen heel bleek lila. Langs een andere weg dan we gekomen waren, doorheen een open landschap, bereikten we ons uitgangspunt.

Zoveel interessants en wetenswaardigs werd ons tijdens deze rondleiding verteld dat een gewoon verslag het niet allemaal kan vermelden. Daartoe zou een compleet beheerdossier nodig zijn.

Wie zich herinnert hoe het Neerland er jaren geleden bijlag en ziet wat hier nu tot stand is gekomen kan alleen maar beamen dat het een wonder is. Deze realisatie werd, op enkele jaren tijd, een juweel!

Natuur en recreatie en daarbinnen, als een verborgen schat, een landschap waarvan men, buiten de afsluiting, het bestaan niet zou vermoeden.

Fietsen in de grensstreek

Zondag 25 augustus 2013 - 7 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: André De Mul

Verslag: Ilse Milloen en André De Mul

Een kleine opkomst. Zeven - en met Chris geblokkeerd in het damestoilet, ziet het er zelfs even naar uit zes! - deelnemers aan de start aan de Castelhoeve te Castelné, over de grens. Het weer is nochtans veel beter dan voorspeld. Ook het uitgestippelde parcours, kriskras over de landgrenzen, is veelbelovend. Na enkele honderden meter verlaten we de Nederlandse enclave Baarle-Nassau en rijden we door Wortel Kolonie België binnen. Voorbij het kerkhof, stoppen we bij het mooie Bootjesven. Op het eilandje enkele Aalscholvers in een boom, en aan de overkant springen vier Reetjes weg. Dichtbij waadt een paard met amazone door de plas. Een leuke plek om wat langer te blijven maar we moeten verder. Wortel Kolonie uit, terug Nederland in. Onderweg een Roodborsttapuit in een maïsveld, en ook de Vlasleeuwenbek trekt onze aandacht. We rijden aan een rustig tempo door het gezellig dorpje Ulicoten, verder naar het natuurgebied, de Bleeke heide. Kris merkt Zuring en Kattenstaart op. Door de gluurmuur zien we op de plas, buiten wat Wulpen, Canadese en Grauwe ganzen maar weinig vogels, maar op het klaverrijke grasland wel zeker 500 vlinders, voornamelijk Koolwitjes, maar ook enkele Luzernevlinders en Oranjetipjes. Rechts van de weg vliegt een Buizerd op. Luc hoort nog Zwartkop en even later ook Kuifmees.

foto: Sonja Van Kerckhove

We verlaten de weg en rijden de Strijbeekse Heide in. Wordt begraasd door schapen. Kenmerkend hier is het Pijpenstrootje. Een Puttertje vliegt over. We zijn iets over half weg. Middag- en etenstijd. Geen café in de buurt en omstreken, maar met overtuiging en diplomatie hebben we op Landgoed Ulvenhart een tafel weten te versieren, met bediening in de stijl van het huis!

Na deze aangename pauze vervolgen we onze route. Hoor! Een Middelste bonte specht roept vanuit een gemengd bos langs de weg. Mogelijk een zwerver denkt Luc, want zijn kenmerkend broedbiotoop, oude eiken, is hier op het eerste zicht niet aanwezig. Via een afkorting komen we aan de Mark. Deze rivier meandert prachtig door het landschap. De meanders en het verbinden van de verschillende natuurgebiedjes tot één, maakt trouwens deel uit van het Plan 'Pimpernel' om de natuur en de vegetatie, waaronder de Grote pimpernel, te herstellen. Lelies en Gele plomp sieren het watervlak, Canada-ganzen daarentegen zijn hier een vreemde verschijning. We blijven deze rivier volgen en rijden zo terug in België. We voelen wat nattigheid, maar onze regenjas nog maar net aangetrokken, is het weer droog. We stoppen nog even bij een zijarm van de Mark. Deze wordt ook in zijn oorspronkelijke vorm hersteld. Boven het water cirkelt een Weidebeekjuffer en in de lucht een Torenvalk. Hier verlaten we de loop van de Mark. Onze weg loopt deels over de Aardbeienroute, en we doen ze dan ook eer aan met een bezoekje en degustatie op een plantage. Verderop, zomaar in een gracht langs de weg, vinden we de Grote pimpernel. Nog enkele kilometers en we hebben de lus van ongeveer 45 kilometer rond gemaakt. In de Castelhoeve genieten we nog na bij een wijntje of ander fris drankje.

Dank aan gids, leiding en de deelnemers voor het gezelschap. Met meer was het nog plezieriger geweest.

**Van Ovifat naar Reinhartstein langs-
heen de zuidkant van de Hoge Venen
Zondag 8/09/2013 - 13 dlnm
Gids & : Hugo Waeterschoot
verslaggever**

Zondagmorgen 7.30 u. ... grijs en regen maar prille intens blauw linten priemen reeds door het wolkendek wanneer we "optimistisch" vertrekken te Wilrijk voor een lange rit naar Ovifat. Tijdens de toilet-pauze bijna iemand zoekgeraakt wegens het ontbreken van een GPS systeem voor het terugvinden van de wagens. Maar

dan ... de schier eindeloze klim naar Botrange... het geluid in de wagens verstomt wanneer de buitentemperatuurmeter veel sneller daalt dan het brandstofpeil en de gutsende regen bijna "car wash" proporties aanneemt. De moed zakt (bijna) in de schoenen maar het positivisme overwint wanneer we de collega wandelaars-natuur-liefhebbers plaatselijk ontmoeten. Onmiddellijk genieten we van de prachtige decadenoude beukenhagen die gedrapeerd liggen rond de woningen van het lokale St.-Martens-Latem (Ovifat). De vergezichten worden ronduit impressionant wanneer de wolkenluiers opbreken, en we vanaf het hoogveenplateau de diepe valleien van de Bayonne en Warche het landschap zien doorkerven, de hellingen groen rood gekleurd door eikenbos, knalrode lijsterbes-bessen en spar. Echt "zen" worden we ervan. De geologische toelichting roept verbazing op aangezien geen mens zich nu nog kan inbeelden dat daar een zee lag en "hier" een hoogplateau in wording. Wanneer we afdalen naar de vallei stapelt de natuurpracht zich op... een klamme jonge Vuursalamander trotseert de eerste droge momenten van de dag, de zeldzame Smalle beukvaren doet het dit jaar blijkbaar erg goed, de Kranssalomonszegel tooit zich reeds in herfstkleur waarbij de rode bessen afsteken en de Fagne van Longfay met zijn talloze jeneverbessen komt zo uit een boek van Tolkien geplukt. Maar ook enkele "toendrarelicten" zijn van de partij met Berendruif en Oranje havikskruid volop in bloei. Plots een kortstondige waarneming van de Notenkraker voor slechts enkele gelukkigen... De parade van een jonge Havik in een veld en langsheen een bosrand compenseert dit echter in grote mate. Naarmate we de Warche naderen merken we meer en meer "kalkgebonden" flora op. Terwijl een luidruchtige Nederlandse schoolklas ongeïnteresseerd en teensleffend voorbijtrekt genieten we van de Gele monnikskap in bloei, de erg zeldzame Driehoeksvaren en de donkergroen in het gelid springende Naaldvaren. Dan komt de laatste pijniging... een flinke klim naar boven naar de dam van Robertsville om te genieten van het kasteel van Reinhardstein dat opduikt als een beige schim en de prachtige herfstzon die Lijsterbes en andere bessen extra kleur geeft. Wat een dag zeg (met voor de eerste keer een meerderheid aan Hovense deelnemers (!), zo vol van afwisseling en verrassingen. De zes die afzegden wegens weersomstandigheden had-

den blijkbaar naar de verkeerde radiozender geluisterd. Wij luisterden naar radio "positivo".

**Noordelijk eiland Wintam
zo 22/09/13 - 13 dlnm
Gids: Tuur Wuyts
Leiding: Wim Vandeweyer
Verslag: Niels Schild**

Vandaag zijn we naar Wintam geweest. Daarvoor kwam ik graag vroeg uit mijn bed! Het was mistig en op de Bist waren er maar 8 deelnemers omstreeks 8.15 u. Toch vertrokken we met goede moed. Daar ter plaatse zijn er nog mensen aangesloten waaronder een hele groep van Antwerpen-Noord. We zijn veilig overgezet en daar is onze wandeling gestart. Al gauw zagen we een reeks vogels die er bijna altijd wel te bekijken zijn waaronder de Watersnip, Krakeend, Dodaars, Groene specht, Torenvalk, Buizerd, Witte kwikstaart en Knobbelzwaan. Maar ook enkele specialekes: Roodborsttapuit en nog enkele Boerenzwaluwen. Na veel wikkelen en wegen tussen een aantal vogelkenners is er besloten dat we ook een Rosse grutto gezien hebben (het verschil met de Grutto was moeilijk te zien). Ook hebben we ondanks het niet zonnige weer toch enkele vlinders kunnen spotten o.a. de Kleine vuurvlieder en een Dagpauwoog.

Graag zouden we bij deze nog eens de leiding en gids willen bedanken voor deze altijd wel leuke en interessante tocht.

**Kooldries & Hoofsweer
Zo 29/09/13 - 8 dlnm
Leiding: Guido Van Boeckel
Verslag: Eva Suls**

Op deze frisse, maar zonnige morgen vertrokken 8 deelnemers richting Brecht. Het natuurgebied de Kooldries dankt zijn ontstaan aan de graafwerken van het kanaal Dessel-Schoten in de 19de eeuw. Tijdens het graven werden omvangrijke kleilagen ontdekt, heel wat steenfabrieken probeerden deze «Klei van Rijkvorsel» te exploiteren. Eén van die steenfabri-

ken was gevestigd ten noorden van de Kooldries. In de jaren '50 moest de fabriek echter haar deuren sluiten omdat de kleilagen in Brecht te dun en ondiep waren. Dat kan je nu nog zien aan de onregelmatige vormen van de kleiputten. Vervolgens kocht het chemiebedrijf Bayer het ganse gebied, de ondoordringbare kleilagen waren immers heel interessant voor de berging van chemisch afval. De inwoners van Brecht lieten dat echter niet zomaar gebeuren, ze kwamen op straat om te protesteren. Mede dankzij de inspanningen van de toenmalige natuurvereniging De Wielewaal - nu Natuurpunt - verkocht Bayer het gebied opnieuw aan de steenfabriek. Daarna kreeg de plaats waar de fabriek stond een bestemming als weekendrecreatiegebied, terwijl voor het kleiputtengebied een huurovereenkomst van 99 jaar met onze vereniging werd gesloten.

Ondertussen is de Kooldries sterk geëvolueerd tot een afwisselend landschap. De Kooldries is overigens één van de plekken waar de zeldzame kamsalamander voorkomt en is voor heel wat vogels een belangrijk broedgebied.

Tijdens het eerste gedeelte van de wandeling werd extra aandacht besteed aan de paddenstoelen. De paddenstoelenkennis van Lieve is zo overweldigend dat we allen perplex stonden van haar vakkundige uitleg. We hebben o.a. Glimmerinktzwam, Kaaszwam, Elzenbundelzwam, Bruine trilzwam, Kastanjeboleet en een Zijdeachtige beurszwam in wording (foto) gevonden. Het was een prachtige, leerrijke wandeling waar we allen van genoten hebben. Bedankt Guido, Lieve voor deze zeer interessante voormiddag.

Paddenstoelenwandeling op Fort 7

Zo 20/10/2013 - 81 dlnm

Leiding: Lucy de Nave

Gidsen: Lucy de Nave,

Lieve Deceuninck & Lydia Peeters

Verslag: Herman Snoeck

Zo werd deze wandeling in onze rAntGroen aangekondigd: paddenstoelen met een verhaal over giftigheid, eetbaarheid, volksgeloof, gebruik enz... Op een of andere manier werd onze aankondiging overgenomen op verschillende websites en in verschillende weekbladen. In de loop van de week vooraf ontvingen we nogal wat telefoontjes van geïnteresseerden om inlichtingen. Dit alles liet vermoeden dat de opkomst groot zou zijn, alhoewel op dezelfde dag in de provincie Antwerpen nog drie andere paddenstoelenwandelingen plaatsgrepen. In extremis haalde Lucy er daarom de paddenstoelenexperten Lieve en Lydia bij, die dadelijk bereid waren om ook te gidsen.

En inderdaad, vanaf 13 uur begonnen de geïnteresseerden toe te stromen. Een nazicht achteraf van de getekende aanwezigheidslijsten leerde ons dat een vijftigtal deelnemers van buiten onze afdeling kwamen, zelfs van uit Vlaams-Brabant en Oost-Vlaanderen. En sommige Wilrijkse naren kwamen voor de eerste keer kennis maken met het Fort en met Natuurpunt.

In de weken voordien had het nogal wat geregend en de temperatuur was vrij hoog geweest: ideale omstandigheden voor zwammen om hun vruchtlichamen te vormen. Er was dus heel wat te zien op het Fort. Vooral de Echte honingzwam: op de Tankweg stond een oppervlakte van meerdere tientallen vierkante meter vol met deze paddenstoelen en 'bewees' hiermee

dat hun rhizomorfen zich door de bodem verspreiden.

Ongeveer de helft van de deelnemers waren doorwinterde mycologen en die trokken met Lydia of Lieve het terrein op. Lucy nam de anderen mee op een uitgebreide wandeling door het gebied en liet velen onder hen voor de eerste keer echt kennis maken met 'de zwammen'.

Volgende 'specialekes' werden waargenomen: Zwarte kluiwzwam, Slappe ko-raalzwam, Gevlekte vezelkop, Groene knolamaniet, Meidoorndonsvoetje, Vleeskleurige zalmplaat, Gewone beurszwam, Peksteel, Draadknotzwam en een massa Gekraagde aardsterren.

En omdat het, ondanks de sombere weersvoorspellingen, toch nog een vrij zonnige namiddag was geworden bleven de meeste aanwezigen nog wat napraten: de tafels en stoelen stonden buiten en er werd koffie, thee, chocolademelk, water, cola en vooral Gageleer geschonken.

Vogeltocht Linkeroever en Saeftinge

17/11/2013 — 5 dlnm

Gids: Luc Van Schoor

Leiding: Rudy Van Cleuvenbergen

Die zondagmorgen stonden we om 8.30 u. met slechts 5 Natuurpunters op de Bist. De hardnekkige mist van de vorige dag zal veel vogelliefhebbers hebben doen afhaken. Maar het werd toch een afwisselende dag met interessante waarnemingen.

Eerste halte, de Rietmoerassen van Kallo. Dit vrij nieuwe natuurgebied bestaat uit een grote plas met hier en daar riet aan de kanten. 1 Grote zilverreiger, 1 Baardmannetje, talloze eenden, Aalscholvers en 2 Buizerds waren door de kijkers en telescopen te zien. Het Groot Rietveld dat aan de overkant van de baan ligt werd niet bezocht want we hadden nog een gevuld programma af te werken.

Tweede halte: Drijdijck — de variatie aan vogels was hier groot met o.a. Grote zilverreiger, een 15-tal Watersnippen, 1 Grote gele kwikstaart en honderden Smienten en Kieviten.

Dit uitgestrekte natuurgebied stelt nooit teleur! In de Oud Arenbergpolder langs de Hertogenstraat (van Drijdijck naar Putten West) vonden we een indrukwekkende groep van ca. 1700 Kolganzen, een 100-tal Grauwe ganzen en zelfs 3 Toendrarietganzen maar om die uit die massa te halen moest men wel heel aandachtig speuren! Putten West is nog zo'n ideale plek om naar vogels te kijken. Hier een kleine opsomming: 1 wijffe Bruine kiekendief en 1 mannetje en een Slechtvalk op weidepalen. Het wemelde hier ook van de Smienten en na flink speurwerk werd een Geoorde fuut

opgemerkt. Verder de onvermijdelijke Nijlganzen (19 ex.). Net voor het weggrijden bemerkten we nog een groepje van een 70-tal Kneuen! Op naar het volgende gebied nl. Doel Noord waar weer een groot aantal soorten bijeen zaten: o.a. een 40-tal Zwarte ruiters in winterkleed, zeker 1200 Kieviten, een mooie groep van 67 Kluten, 5 Kemphanen en verder een 300-tal Goudplevieren. Volgens Waarnemingen.be was hier de vorige dagen een Aziatische goudplevier gesignaleerd. Dit lokte een aantal twitchers naar de Scheldedijk en de Oostlangeweg in de hoop deze dwaalgast te zien. Wij hielden het bij grote aantallen Kol-, Grauwe, Brand-, Grote Canadese en Nijlganzen. De koeltoren Noord van

de kerncentrale leverde Slechtvalk op en dit zowel vliegend als rustend. Op de middag reden we naar Prosperpolder waar de gezellige herberg Den Angelus het trefpunt is van wandelaars, dorpelingen, vogelliefhebbers en . . . jagers. De waard keek even op want bij de voorbereiding had Luc gesproken over 15 à 20 deelnemers. We hebben er genoten van verse tomatensoep met balletjes!

Nu het namiddagprogramma afwerken.

Eerste stop: de gasdam in Saeftinge met de vogelkijktoren. De zichtbaarheid was wel niet optimaal maar we observeerden toch 4 Lepelaars. Luc sprak met 2 ornithologen nl. Walter Van Kerckhoven en Henk Castelijns die net hun ronde hadden gedaan.

Van hen vernamen we dat verderop nog 7 Lepelaars pleisterden. Zelf vonden we nog 1 Grote zilverreiger, 1 Kleine zilverreiger, 3 Slechtvalken op palen, 1 wijfje Blauwe en 3 wijfjes Bruine kiekendief. Op een HVP nog een 300-tal Bonte strandlopers.

Nu nog even gestopt aan het gemaal van Paal en dan naar Baalhoek. Hier begon het reeds te schemeren maar Luc en Rudy noteerden nog 5 Rosse grutto's, 400-tal Bonte strandlopers, 2 ad. + 1 juv. Kleine zwaan. Indrukwekkend zijn de slaapvluchten van ganzen naar de schorren.

Tenslotte nog een groep van 800-tal Grauwe ganzen op een akker.

Ons groepje had er een gevarieerde dag opzitten dankzij Luc en Rudy!

Geweizwammetje (fertiele vorm) - © GvB

Verlag : Cursus Paddenstoelen voor beginners 2013

De cursus paddenstoelen voor beginners met zijn 8 praktijklessen, was ook dit jaar bijzonder goed geslaagd !

Ondanks een laat begin met de theorieles, heeft een meer dan enthousiaste groep cursisten zich in deze ingewikkelde materie willen verdiepen en met succes, aldus de lesgevers !

Dit enerzijds dankzij de nodige inzet en geduld, om vanaf den beginne, ten volle gebruik te willen maken van de verschillende kapstukken, evenals van de lijvige "Sleutelen met Fungi" van Hans Vermeulen. Daarbij toch zeker dank aan al de lesgevers die, met veel geduld en overgave, hen daarin hebben bijgestaan, en telkens weer dé vakkundige uitleg hebben gegeven in deze meer dan moeilijke en evolutieve materie, die de paddenstoelen en zwammen nu éénmaal is.

Anderzijds hebben ze het zeer goed getroffen met het weer (op een paar druppeltjes na op Fort V), dat hen telkens weer een, met zon-overgoten zaterdag, bezorgde. Dat was vorig jaar wel héél anders ! Dit liet hen dan ook toe in alle sereniteit de determinatie van de verschillende paddenstoelen en zwammen systematisch te kunnen aanleren, rekening houdende met de vele definities en adjectieven, die daarvoor meer dan bepalend zijn.

Dit alles in een steeds veranderend decor, gaande van de Brechtse Kooldries, over De Pont of het Driehoeksbos in Schilde, tot de Forten, dichterbij de stad.

Nochtans, tijdens de laatste praktijkles, heeft Henri Stappaerts de wandeling toch sterk moeten omlaggen, omdat hele stukken van het Peerdsbos de vorige dag gewoon ondergelopen waren !

Al dit heeft ons nochtans niet belet enkele zeldzame vondsten te doen, zoals de Prachtvlamhoed, de Vleeskleurige zalmplaat op Fort 7 en de Goudhoed in het Schildense Driehoeksbos.

Of nog de schattige veelkleurige Papegaaizwammetjes tussen het gras van Fort 5 (hopelijk blijft dit grasperk in de toekomst onaangeroerd !), of een Eikenboleet en ook die Eikenvuurzwam op stronken in het Peerdsbos.

Zo ook hebben we nog die ene excursie in gedachte, waar de Paarse schijnriderzwam gedetermineerd werd, en die Sara, heel enthousiast, dan heeft meege-

nomen. Zij heeft ons bericht hoe lekker haar bereiding dan ook was, door die toe te voegen aan aangekochte champignons. Sindsdien hebben we Sara niet meer gezien ...

Voor alle duidelijkheid, volgend jaar zal er hoogst waarschijnlijk een gelijkaardige cursus ingericht worden.

Op vraag kan de volledige lijst van gedetermineerde paddenstoelen bekomen worden.

Erlend Hansen

Poëzie op Fort 7

Vorig nummer konden we genieten van het mooie gedicht dat Henny van Luipen maakte ter gelegenheid van de poëziewandeling tijdens de zomerzonnewendeviering dit jaar. Ook Anita Piessens had prachtige inspiratie. We laten je genieten.

FORT ZEVEN

F - O - R - T Z - E - V - E - N

F Fantastisch
Formidabel
Fenomenaal

O Ongelooflijk
Een waar wonder
Hoe Moeder Natuur haar plaats terug inneemt
In alle eenvoud
In alle schoonheid

R Raar, maar waar
Dit fort heeft nooit zijn werkelijke taak volbracht

T Toevallig in de buurt van een stad

Z Zalig genieten
Voor mens en dier
Voor groot en klein
Voor ieder een plezier
Voor elk een festijn

E Energie gevend, energie nemend

V Verleden, Heden, Toekomst

E Energie nemend, energie gevend

N Natuurlijk!
Dit alles gaat over FORT ZEVEN!

F - O - R - T Z - E - V - E - N

FORT ZEVEN!

Gezocht! Enthousiaste vrijwilligers regio Antwerpen

Ligt de natuur je nauw aan het hart?

Babbel je graag?

Durf je mensen aan te spreken?

Heb je drie keer ja geantwoord?
Dan is Natuurpunt op zoek naar jou!

Wij zijn op zoek naar gemotiveerde vrijwilligers die mensen enthousiast willen maken om lid te worden van Natuurpunt. Als ledenwerver spreek je mensen aan en geef je de persoon een woordje uitleg over de werking van Natuurpunt en de ledenvoordelen.

Ervaring is niet nodig, enthousiasme wel!
Er wordt namelijk een opleiding voorzien.

Waar staan we?

Als ledenwerver staan we vlak bij natuurgebieden, op beurzen, evenementen, natuurhappenings en festivals.

Ons aanbod

Je komt terecht in een team van vrijwilligers, studenten en professionele ledenwerwers die samen mensen enthousiast proberen te maken om de natuur te beschermen door lid te worden van Natuurpunt. Je staat er dus niet alleen voor!

Je krijgt gratis toegang tot tal van evenementen en beurzen wanneer je mee komt werven. Ook alle vervoersonkosten worden terugbetaald.

Jaarlijks wordt er een ontmoeting voor vrijwilligers georganiseerd waarin de vrijwilliger in het middelpunt staat.

Je krijgt van ons een korte opleiding, zodat je er volledig geïnformeerd aan kan beginnen.

Je helpt waar en wanneer je zelf wilt.

Heb je zin om er in te vliegen?
Of wil je gewoon meer informatie?
Aarzel dan niet en stuur vlug een mailtje naar ledenwerving@natuurpunt.be.
Of bel 0498/91 09 20.

VMPA - Natuurgidsen Fort 5 - Edegem kalenderwandelingen 2014

zondag 2 februari 2014

10-12u

'Toverhazelaars op Mussenburg'
Parking Basiliek
Lourdeslaan - Edegem

zondag 27 april 2014

10-12u

'Bomen en mensen' - Edegem-Centrum
Parking Hof Ter Linden - Edegem

zondag 18 mei 2014

10-12u

'Hof Ter Linden'
n.a.v. Dag van het Park
Ingang Hof Ter Linden (einde dreef)
Edegem

zondag 22 juni 2014

'Zomer in de Zandbergen'
Parking Kattenbroek - Edegem

vrijdag 29 augustus 2014

20-22u

'Europese Nacht van de Vleermuizen'
Hoofdingang Fort 5
Fort V-straat - Edegem

zondag 19 oktober 2014

10-12u

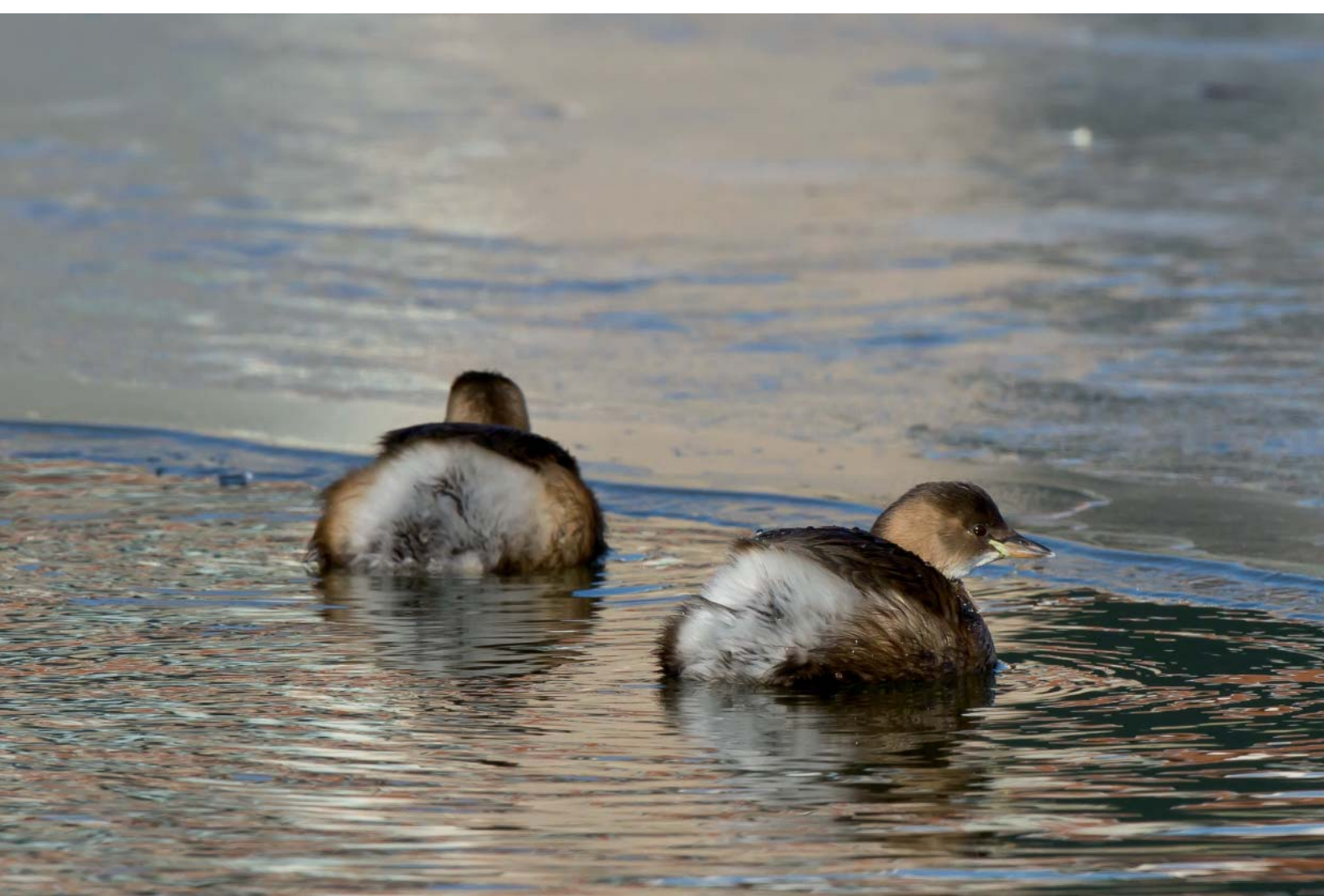
'Vruchten en zaden'
Week van het Bos
Hoofdingang Fort 5
Fort V-straat - Edegem

zondag 16 november 2014

10-12u

Overwinteren
Hoofdingang Fort 5
Fort V-straat - Edegem

Info: Johan Claessens
03/288.41.27 - 0494/58 17 99
johan.claessens@gmail.com

kalender

- 2 januari: wandeling op Fort 7*
- 5 januari: jenevertocht Tholen*
- 12 januari: Anderstad*
- 18 januari: debatavond R11*
- 19 januari: mossentocht*
- 25 januari: winteravond - werk van eigen leden - India*
- *2 februari: Zeeland*
- *8 februari: Ankona*
- 13 februari: de Nieuwe Wildernis - Hove*
- *9 februari: vleermuizentelling op Fort 7*
- 13 februari: de Nieuwe Wildernis - Hove*
- *15 februari: LAV - Kaas & wijnavond*
- 22 februari: VLOS*
- 2 maart: Bourgoyen Ossemeersen*
- 9 maart: winteravond 'de brand op de Kalmthoutse Heide'*
- 11 maart: de Nieuwe Wildernis - Wilrijk*
- 16 maart: Niels Broek*
- 23 maart: Uilenbos - voorjaarsflora & spechten*
- 30 maart: voorbereiding Fort & Natuur*
- 6 april: Fort 7 dag rond Natuur en Monument*
- 13 april: Struisbeek*
- 21 april (Paasmaandag): Kalmthoutse Heide*

** inschrijven noodzakelijk*

*Teksten voor het volgend nummer van rAntGroen
ontvangen we graag ten laatste op 15 februari.*

